

Νιάουστα

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΑΟΥΣΑΣ

Έτος 25ο - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2001 - ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 97 ΑΡΙΘΜ. ISSN 1106-2118

- Η "Πουλιάνα"
- Εμπόριο σαγιακιών στις αρχές του αιώνα στη Νάο

Περιεχόμενα:

Σελίδα

Ευχές

25 χρόνια "Νιάουστα" 4

Επίκαιρα θέματα

Σεβ. Μητροπολίτου Βεροίας και Ναούσης Παντελεήμονος:

Το μήνιμα των Χριστουγέννων..... 5

Χάρις Τομπουλίδης: Το άστρο των Χριστουγέννων..... 7

Ιστορικά

Ελένη Μήτσιαια - Ζεγκίνη: Εμπόριο Σαγιακιών στις αρχές του 20ου αιώνα.....10

Μαρίας Γιαννακοβίτου: Μαρτυρίες συζύγου και αδερφής Αντωνίου Μίγγα.....12

Ρένας Κύρκας: Πυθαγόρας.....13

Ας θυμηθούμε

Αγγ. Βαλταδόρος: Οι πρώτοι επιστήμονες οδοντίατροι στη Νάουσα.....18

Μίμη Σιμοιώκη: Ο "καρτσιόνος" του Αγιασπήρη.....20

Λευκής Σαμαρά: Η "Πουλιάννα".....22

Επίκαιρα θέματα

Κώστα Κούσουλα: Από το ημερολόγιο του αμπελουργού.....32

Ερευνα

Ι. Χατζηχαρίσης: Ποιότητα παραγομένων Οπωροκηπ/κών... 35

Εκδόσεις

Δ. Πανταζόπουλου: Τ' αντέτ'ια μας.....42

Παροράματα...και αναγκαίες διορθώσεις..... 46

Σημείωμα Σύνταξης

Αγαπητοί μας φίλοι

Σας ευχόμαστε ολόψυχα
μια νέα δημιουργική χρονιά,
γεμάτη υγεία και προκοπή.

Α.Σ.

"ΝΙΑΟΥΣΤΑ"

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΑΟΥΣΑΣ
"ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Ο ΛΟΓΙΟΣ"

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2001

Ετος 25ο - Τεύχος 97

Αριθμός ISSN 1106 2118

ΙΑΡΥΤΕΣ:

Σύλλογος Αποφοίτων Νάουσας, (+)Οδοντίατρος Ντινόπουλος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Λευκή Σαμαρά Κώστας Μπλιάτσας, Ελένη Μήτσιαια - Ζεγκίνη, Αλέξανδρος Οικονόμου

ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Δημοτική Βιβλιοθήκη Νάουσας

Διον. Σολωμού 3 Τ.Κ. 59200 ΝΑΟΥΣΑ

Τηλ. 0332/24102 & 22575

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ:

Γιάννης Καρατσιώλης - Γεωπόνος τηλ. 60331

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΙΓΙΝΙΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Παναγιώτης Πέτρος ΚΑΤΕΡΙΝΗ

Διακίνηση περιοδικών Εμβάσματα - συνδρομές:

Λευκή Σαμαρά

Γκαρνέτα 17 - τηλ. (0332) 22.575

Δημοτική Βιβλιοθήκη Νάουσας

Σολωμού 2 τηλ. (0332) 24102

Τιμή τεύχους (Ευρώ)	3,5
Ετήσια συνδρομή ιδιωτών	14
Δήμοι - Κοινότητες - Συν/μοί	30
Εξωτερικού δολλάρια	50

25 χρόνια Νιάουστα: Ευχές φίλων

Πήρα σήμερα το πανηγυρικό τεύχος της “Νιάουστας” για τα 25 χρόνια της. Το χάρηκα πολύ και σπεύδω να συγχαρώ όλο το Συμβούλιο της Πολιτιστικής Εταιρείας, για την πολύτιμη προσφορά σας στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης μας, που αποτελεί αναμφίβολα η, με την ακάματη φροντίδα σας, συνεχής επί 25ετία έκδοσή της. Τα άρθρα της πάντοτε ιστορικά, λαογραφικά, αρχαιολογικά, τέχνης και επιστημονικά καλύπτουν ευρύ πεδίο γνώσεων και την καθιστούν αξιόλογο πράγματι περιοδικό, που μορφώνει, αλλά και διδάσκει κατά περίπτωση τον αναγνώστη, ώστε να χαρακτηρίζεται με το “τέρπειν άμα και διδάσκειν”, όπως ο επίτιτλος των βιβλίων του Συλλόγου προς διάδοση ωφέλιμων βιβλίων.

Η “Νιάουστα” επί πλέον, κάτι που πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί, συμβάλλει στην διατήρηση της ιστορικής μνήμης και της πολιτιστικής κληρονομιάς της πατρίδας μας από την ίδρυσή της, ως “ακρότομος πέτρα” μέχρι της μέρες μας.

Με διάπτυξη την ευχή μου να συνεχίσει την εκδοτική της πορεία πάντοτε ανοδικά, ώστε να γιορτάσει κι άλλες πανηγυρικές εκδόσεις για 50 χρόνια και 100 χρόνια και τις ευχαριστίες μου για την καταχώριση της ομιλίας μου στο ΑΠΘ.

Σας απευθύνω εγκάρδιους χαιρετισμούς.

Πολύ φιλικά

Γιάννης Μήττας

Στο τοπικό περιοδικό “Η ΝΙΑΟΥΣΤΑ”, που κάθε Ναουσαίικη οικογένεια το περιβάλλει με ιδιαίτερη στοργή και εκτίμηση, με την συμπλήρωση της 25ετούς κυκλοφορίας της, που αποτελεί ένα πραγματικό άθλο χάρις στο μεράκι και το πάθος των εκδοτών της, εύχομαι να φθάσει και να γιορτάσει και το χρυσό ιωβηλαίο του.

Γ. Κουκούλος

Αγαπητοί φίλοι, χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί φτάσατε τα 25 χρόνια, στην ακμή της νιότης, κι εύχομαι και στα 100 να είσατε παρόντες και με όλο το αξιόλογο υλικό που έχει η “ΝΙΑΟΥΣΤΑ” και που αφήνει κληρονομιά στους νεώτερους και μνήμες στους παλιότερους.

Ιδιαίτερος εκτιμώ την προσπάθεια εκείνων που προβάλλουν τις πόλεις τους και μας δίνουν την ευκαιρία να πληροφορηθούμε τα στοιχεία εκείνα που τα λέμε πολιτισμό.

Σας χαιρετώ με ιδιαίτερη εκτίμηση

Αίνα Κοκκαλίδου - Ναχιμία

Το μήνυμα των Χριστουγέννων

Του Σεβ. Μητροπολίτου Βεροίας και Ναούσης **Παντελεήμονος**

Και φέτος τα Χριστούγεννα, όπως κάθε χρόνο οι άνθρωποι ετοιμαζόμαστε ποικιλότροπα για τη μεγάλη εορτή. Όμως οι άνθρωπινες και εόρτιες αυτές προετοιμασίες μας κάνουν πολλές φορές να παραβλέπουμε την ουσία των πραγμάτων, μας κάνουν να μη συνειδητοποιούμε το βαθύτερο νόημα και περιεχόμενο της ημέρας.

Πόσοι αλήθεια από εμάς διακρίνουν πίσω από τα φώτα της εορτής “τον ήλιο της δικαιοσύνης”; Πόσοι από εμάς διακρίνουν πίσω από τα δώρα των Χριστουγέννων το ανεπανάληπτο και μέγα δώρο του Θεού προς τον άνθρωπο; Πόσοι από μας διακρίνουν πίσω από τον εν φάτνη κείμενο νεογέννητο Χριστό το μυστήριο των Χριστουγέννων, το μυστήριο της αγάπης του Θεού προς το πλάσμα του; Γιατί τα Χριστούγεννα δεν είναι απλώς μια ζεστή και οικογενειακή εορτή, δεν είναι μια γλυκιά ανάμνηση των παιδικών μας χρόνων, είναι η αποκάλυψη της αγάπης, είναι η αποκάλυψη του Θεού.

Ο εν ουρανοίς κατοικών Θεός παροικεί στη γη όχι με το Θεϊκό μεγαλείο του, γιατί “Θεόν άνθρωποις ιδείν αδύνατον”, αλλά ντυμένος την ανθρώπινη σάρκα. Θέλησε ο Θεός, γράφει κάποιος σύγχρονος στοχαστής, να αποκαλύψει και πάλι το πρόσωπο του στους ανθρώπους που είχαν απομακρυνθεί από κοντά του και είχαν στερηθεί της παρουσίας του. Κι όπως ο στοργικός πατέρας που θέλει να αγκαλιάσει το παιδί του παραμερίζει την πατρική αυθεντία και αυστηρότητα και γίνεται παιδί σαν το παιδί του, έτσι κι ο Θεός, προκειμένου να μην τρομάξει με το θεϊκό του μεγαλείο και να την ανέκφραστη λαμπρότητα του Θείου προσώπου του τον

άνθρωπο, καλύπτει τη θεία φύση του μέσα στο ένδυμα της ανθρωπότητας και παραμερίζει τη δόξα της άχρονης Θεότητός του και την άυλη υπόσταση της μεγαλοσύνης του για να γεννηθεί εν χρόνω και να νηπιάσει εν σαρκί.

Αναλογιζόμαστε, αλήθεια, καθώς εγγίζουμε τα Χριστούγεννα ποιος ήταν ο λόγος αυτής της άφατης συγκαταβάσεώς του; Η αιτία δεν είναι άλλη παρά η αγάπη που είναι ταυτόσημη με τον Θεό και τη φύση του.

Πολλές φορές εμείς οι άνθρωποι αγνοούμε

την αγάπη ως οντολογική κατηγορία και τη θεωρούμε απλώς ως επίκτητη ιδιότητα. Όμως η αγάπη για τον Θεό δεν είναι ιδιότητα, είναι αυτή η ύπαρξή του. Ο Θεός δεν έχει αγάπη, είναι αγάπη και ως αγάπη εμφανίζεται στον κόσμο, εμφανίζεται ως βρέφος εσπαργανωμένο στη φάτνη της ταπεινής Βηθλεέμ, για να μας αποκαλύψει το μέγεθος και το βάθος της αγάπης για να μας ανοίξει τον δρόμο προς την τέλεια αγάπη, που είναι ο συνεκτικός κρίκος όχι μόνο του Θεού με τον άνθρωπο, αλλά και του ανθρώπου με τον συνάνθρωπό του.

Η εορτή των Χριστουγέννων αποτελεί τη διαρκή υπενθύμιση της αγάπης, δηλαδή του Θεού, προς τον άνθρωπο αποτελεί τη διαρκή υπόμνηση για το ποια θέση πρέπει να έχει η αγάπη στη ζωή μας. Εάν θέλουμε να ομοιάσουμε με τον Θεό πρέπει να γίνουμε και εμείς πλήρεις αγάπης, γιατί δεν μπορεί να διατηρηθεί ο κόσμος μας χωρίς την αγάπη, γιατί δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αγάπη.

Όσοι στις ημέρες μας πιστεύουν πως στο όνομα του Θεού μπορούν ή οφείλουν να ενεργούν με παντελή έλλειψη αγάπης και απροκάλυπτο

μίσος απέναντι στους συνανθρώπους τους, θα πρέπει να αναλογισθούν είτε αν η ερμηνεία που δίνουν στις εντολές του Θεού τους είναι ακριβής είτε αν ο Θεός τους είναι Θεός αληθινός. Γιατί δεν είναι δυνατόν κανένας Θεός να εντέλλεται το μίσος, δεν είναι δυνατόν κανένας Θεός να αρέσκεται στην καταστροφή και στην απώλεια, δεν είναι δυνατόν κανένας Θεός να αρνείται την αγάπη και να οδηγεί τους πιστούς του σε πράξεις ανήκουστης σκληρότητας προς τους συνανθρώπους τους. Όμως η σκληρότητα και η βιαιότητα, με όποια μορφή κι αν εκδηλώνονται στον σύγχρονο κόσμο, δεν μπορεί και δεν πρέπει να εξαλείψουν την αγάπη.

Ο νεογέννητος Θεός της αγάπης νικά τη σκληρότητα του Ηρώδη, που επιδίωκε τον αφανισμό του, νικά για να παραμείνει αιώνια τον σύμβολο της αγάπης, για να διδάσκει μέχρι της συντέλειας του αιώνας σε εμάς τους ανθρώπους πως το μήνυμα των Χριστουγέννων δεν είναι άλλο παρά ουράνιο μήνυμα αγάπης, και πως όσοι θέλουμε να ζήσουμε πραγματικά Χριστούγεννα θα πρέπει να ζήσουμε την αγάπη, θα πρέπει να γίνουμε και εμείς "αγάπη".

Το Διοικητικό συμβούλιο
της Πολιτιστικής Εταιρείας Νάουσας
"Αναστάσιος Μιχαήλ ο λόγιος"
σας εύχεται

**ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ
ΤΟ 2002**

Το άστρο των Χριστουγέννων

Του Χαρίτωνος Τομπουλίδη
Δρ. αστροφυσικής - εκπαιδευτικού

Τα άστρα πάντα ήταν αυτά που νικούσαν τα σκοτάδια. Και στη λαϊκή πίστη και την ποίηση, το άστρο των Χριστουγέννων ήταν μια φωτεινή πηγή ενάντια στο σκοτάδι, ενάντια στο φόβο, το δέος, ενάντια στην απελπισία που μεγαλώνει με το σκοτάδι και το φως που ήταν μια ελπίδα για καλύτερες ημέρες, για ημέρες πιο λαμπρές.

Ο ποιητής μας Γεώργιος Δροσίνης το δίνει πολύ όμορφα στους στίχους του:

*“Την άγια νύχτα τη χριστουγεννιάτικη ποιος δε
το ξέρει*

*Των Μάγων κάθε χρόνο τα μεσάνυχτα λάμπει
τα’ αστέρι*

*Κι όποιος το βρει μεσ’ τα άλλα αστέρια ανάμεσα
και δεν το χάσει*

*σε μια Βηθλέμ ακολουθώντας το μπορεί να
φτάσει”*

Τι είναι όμως αυτό το άστρο της Βηθλεέμ, το

Χριστουγεννιάτικο άστρο; Είναι μόνο ένα σύμβολο ελπίδας και πίστης ή έχει κάποια στοιχεία πραγματικότητας;

Σήμερα με τις αστρονομικές γνώσεις που έχουμε και με την τεχνολογική μας εξέλιξη, μπορούμε να κάνουμε μια προσπάθεια να βρούμε τι ήταν αυτό το άστρο των Χριστουγέννων, αν πραγματικά υπήρξε.

Η μόνη αναφορά που έχουμε γι' αυτό είναι η περικοπή του Ευαγγελίου του Ματθαίου (Β1-16) όπου αναφέρεται η λέξη "αστήρ" τέσσερις φορές. Η αναφορά είναι πολύ γενική και δεν μας δίνει κανένα γνώρισμα του αστέρα αυτού. Από την αναφορά αυτήν μπορούμε να βγάλουμε όμως τρία συμπεράσματα:

1) Ότι ήταν ένα ασυνήθιστο και δυσδιάκριτο αστέρι ή αστρικό φαινόμενο. Εδώ πρέπει να κάνουμε μια διευκρίνιση ως προς τον όρο "αστήρ". Σήμερα ξέρουμε και ορίζουμε ως αστέρι ένα αυτόφωτο ουράνιο σώμα, όπως ο ήλιος. Αστέρια δηλαδή είναι ήλιοι πολύ απομακρυσμένοι και γι' αυτό φαίνονται μικροί. Στην αρχαιότητα όμως και μέχρι πριν μερικούς αιώνες, αστέρας ήταν οτιδήποτε έλαμπε στο νυχτερινό ουρανό, εκτός από τη Σελήνη μας. Υπάρχουν οι "αλλανείς" αστέρες (τα σημερινά αστέρια), οι πλανήτες αστέρες (οι πλανήτες), οι διάπτοντες αστέρες (μετέωρα), οι μακρυμάληδες αστέρες (κομήτες) κ.λ.π. Έτσι όταν στο ευαγγέλιο αναφέρεται η λέξη "αστήρ" εμείς πρέπει να σκεφτόμαστε κάποιο αστρικό σώμα κάποιο αστρικό φαινόμενο, όχι ένα αστέρι με το νόημα που του δίνουμε σήμερα.

Το ότι το αστρικό φαινόμενο αυτό ήταν ασυνήθιστο και δυσδιάκριτο, μπορούμε να το συμπεράνουμε από το ότι ολόκληρος λαός, οι Ιουδαίοι, δεν το είδε, ούτε οι Ρωμαίοι το είδαν αλλά ούτε και οι ποιμένες. Ο Ηρώδης εταράχθη όταν ήρθαν οι μάγοι και του είπαν για το αστέρι που τους οδηγούσε στο νεογέννητο παιδί. Κι αυτός δε γνώριζε που ήταν. Αυτό δείχνει ότι ο Ηρώδης, αν και Μέγας, δεν είχε το κατάλληλο Ιερατείο, τους κατάλληλους αστρονόμους να του το υποδείξουν και έπρεπε οι ξένοι αστρονόμοι να

τον πληροφορήσουν για το αστρικό αυτό φαινόμενο που τους οδηγούσε στον "τεχθέντα βασιλιά".

Έτσι το πρώτο συμπέρασμά μας είναι ότι το άστρο αυτό ήταν ένα αστρικό φαινόμενο ασυνήθιστο και δυσδιάκριτο.

2ον) Το αστρικό αυτό φαινόμενο ήταν φαινόμενο διαρκείας, δηλαδή κράτησε πολύ χρονικό διάστημα ή ότι φαινόταν για δύο τουλάχιστον χρόνια. Το συμπέρασμα αυτό το βγάζουμε από το ότι το άστρο το είδαν οι μάγοι πρώτη φορά από τα μέρη τους που ήταν η Περσία ή η Χαλδαία ή η Μεσοποταμία και μετά με τις καμήλες τους (και όχι με... αυτοκίνητα!) έφτασαν στο Ισραήλ, στην Παλαιστίνη, που χρειάζεται μεγάλος χρόνος, μήνες ίσως και χρόνια, και το ξαναείδαν και από εκεί. Εκεί όταν έφτασαν, ήδη το νήπιον είχε γίνει παιδίον. Ο ευαγγελιστής Ματθαίος στο κεφάλαιό του αυτό αναφέρει τον Χριστό σαν "παιδίον" και όχι σαν νήπιο. Εξ άλλου και όταν ο Ηρώδης έσφαξε 70.000 παιδιά, τα παιδιά ήταν μέχρι δύο χρονών και όχι νήπια. Άρα το αστρικό αυτό φαινόμενο έπρεπε να διαρκεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τουλάχιστον δύο χρόνια.

3ον) Το τρίτο συμπέρασμά μας είναι η χρονική περίοδος που συμπίπτει με το τέλος της βασιλείας του Ηρώδη. Ο Ηρώδης ο Α' ο Μέγας, κατά τον ιστορικό Φλάβιο Ιώσηπο, έζησε από το 70 π.Χ. μέχρι το 4 π.Χ. Ο Ηρώδης πέθανε δηλαδή το 4 π.Χ. Αυτό σε συνδυασμό με την απογραφή του πληθυσμού της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, που αναφέρει ο ευαγγελιστής Λουκάς, που έγινε γύρω στο 6 π.Χ. - 8 π.Χ. και ευρήματα αρχαιολογικά από την Άγκυρα της Τουρκίας για την ίδια απογραφή, μας τοποθετούν τη γέννηση του Χριστού γύρω στο 4-7 π.Χ.

Τα αστρικά φαινόμενα που θα μπορούσαν να είναι το άστρο των Χριστουγέννων:

1. Διάπτοντες αστέρες. 2. Κομήτης (ή κομήτες).
3. Πλανήτης (ή πλανήτες). 4. Σύνοδοι ή Συζυγίες πλανητών. 5. Ζωδιακό φως. 6. Αστέρες νόβα ή Σούπερ νόβα (καινοφανείς ή υπερκαινοφανείς).

Αστρονομικές έρευνες έχουν αποκλείσει μερικούς από τους υποψήφιους αυτούς και κοινωνικοί ή θρησκευτικοί ηλόγοι λατρείας έχουν αποκλείσει άλλους. Οι διάπτοντες αστέρες π.χ. δεν διαρκούν πολύ, οι κομήτες ήταν φορείς καταστροφών και το ζωδιακό φως είναι αμυδρό και δεν φαίνεται πολύ τις νύχτες. Οι σύνοδοι πλανητών πληρούν τους πιο πάνω όρους αλλά δεν διαρκούν πολύ, το ίδιο ισχύει και για τους αστέρες νόβα ή σουπερνόβα που είναι αστέρες που έχουν εκλάμπει ισχυρές και φαίνονται σαν νέοι (αυτό σημαίνει η λέξη "νόβα" στα λατινικά) αστέρες στον ουρανό.

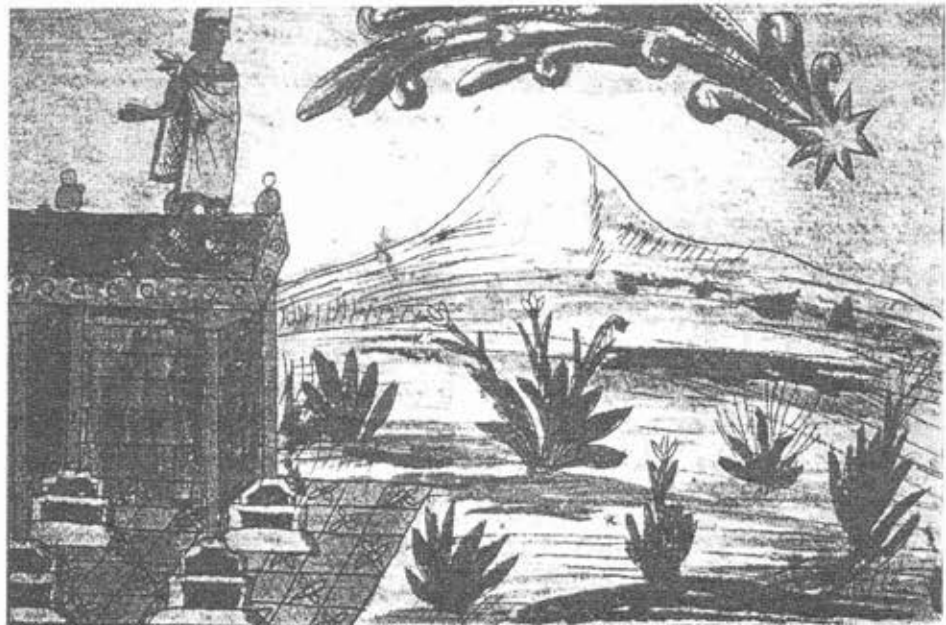
Από τις έρευνες που έκανα στη βιβλιογραφία έβγαλα το συμπέρασμα ότι το άστρο των Χριστουγέννων θα πρέπει να ήταν ένας συνδυασμός δύο αστρικών φαινομένων: των συνόδων πλανητών και των εκρήξεων νόβα αστέρων.

Συζυγίες ή Σύνοδοι πλανητών και Δία και Κρόνου έγιναν τρεις φορές από το 7 έως το 5 π.Χ. στον αστερισμό των Ιχθύων, που οι Ιχθείς ήταν και το σύμβολο των πρώτων Χριστιανών. (Συζυγία σημαίνει ότι οι πλανήτες φαίνονται στο ίδιο σημείο του ουρανού). Τριπλές συζυγίες ή σύνοδοι των πλανητών Άρη, Κρόνου και Αφροδίτης έλαβαν επίσης χώρα το 12 π.Χ. και το 4 και 6 π.Χ. Τριπλή συζυγία είχαμε και το 7 π.Χ. από το Δία, τον Κρόνο και τον Άρη.

Εκρήξεις αστέρων "νόβα" έχουν καταγράψει οι Κινέζοι αστρονόμοι από το 500 π.Χ. μέχρι το 1600 π.Χ., ενενήντα τον αριθμό. Καταγραφές αστέρων νόβα έχουμε και από τους Κορεάτες, Γιαπωνέζους και Βιετναμέζους για τις ίδιες χρονικές περιόδους. Μια έλαβε χώρα το 6 π.Χ. και άλλη το 4 π.Χ.

Η γνώμη μου λοιπόν είναι ότι μια από τις ασυνήθεις συζυγίες των πλανητών γύρω στο 7 π.Χ. στον αστερισμό των Ιχθύων μαζί με την εκρήξη αστέρος νόβα στην ίδια περιοχή (οι εκρήξεις νόβα διαρκούν γύρω στους 2 μήνες μέχρις ότου ο αστέρας ξαναγυρίσει στην αρχική του λαμπρότητα), έδωσε την αφορμή στους μάγους να ξεκινήσουν για το προσκύνημα του νεογέννητου Χριστού. Ύστερα από δύο χρόνια, όταν είχαν φτάσει στην Παλαιστίνη μια καινούρια συζυγία και μια νέα λάμψη ενός άλλου ή του ίδιου νόβα αστέρα στην ίδια περιοχή του ουρανού έφερε τους μάγους πάνω από το λίκνο μιας από τις μεγάλες θρησκείες της Γης, του Χριστιανισμού. Οι απρόσμενες λοιπόν για τους μάγους αστρονόμους λάμπει αυτές, εμφανίσθηκαν στον ουρανό από συνόδους πλανητών και οι ξαφνικές εκλάμπει αστέρων νόβα ίσως ήταν αυτές που φωτίσαν τα σκοτάδια της νύχτας και έδωσαν ένα σύμβολο πίστης για πολλές γενεές ανθρώπων στη Γη.

Ανεξάρτητα όμως από την ιστορική πραγματικότητα του άστρου των Χριστουγέννων, ας γίνει το άστρο αυτό για άλλη μια χρονιά σύμβολο ελπίδας για όλους τους ανθρώπους της Γης τις άγιες αυτές ημέρες.

Ενας κομήτης, το "αστέρι που καπνίζει" προειδοποίησε τον Μοντεζούμα για τον επερχόμενο κίνδυνο, λίγο πριν την άφιξη του Κορτεζ στο Μεξικό (1519)

Εμπόριο σαγιακιών στις αρχές του 20ου αιώνα

Της Ελένης Μήτσιαλα - Ζεγκίνη

Όπως είναι γνωστό στη Νάουσα μετά την καταστροφή του 1822 οι κάτοικοι που διασώθηκαν επέστρεψαν λίγα χρόνια αργότερα και συνέχισαν τις επαγγελματικές δραστηριότητες που είχαν και πριν από την επανάσταση. Εκτός από τη γεωργία ασχολήθηκαν με τη σηροτροφία, την οινοποιία, τη βιοτεχνία σαγιακιών (χοντρό μάλλινο ύφασμα που μοιάζει με τσόχα και χρησιμοποιούνταν για ρούχα κυρίως χωρικών) κ.α.

Η παραγωγή σαγιακιών γνώρισε ιδιαίτερη άνθηση τα μέσα του 19ου αιώνα, οπότε ένα μέρος του παραγόμενου υφάσματος κάλυπτε τις ανάγκες της περιοχής ενώ το υπόλοιπο διοχετεύονταν προς διάφορες κατευθύνσεις. Εκτός από την κοντινή Θεσσαλονίκη σαγιακιά στέλνονταν και προς τη νότια Ελλάδα που είχε ήδη απελευθερωθεί αλλά και προς τις χώρες της Βαλκανικής.

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1874, οι διεθνείς συγκυρίες, αλλά κυρίως το ναουσαϊκό επιχειρηματικό δαιμόνιο οδηγούν στη δημιουργία της πρώτης βιομηχανίας "Λόγγου - Κύρση - Τουρπάλη" που κινείται με το νερό της Αράπιτσας. Τα επόμενα χρόνια οι βιομηχανίες πολλαπλασιάζονται χαρίζοντας στη Νάουσα τον τίτλο του "Μικρού Μάντσεστερ". Μέχρι το 1907 τα εργοστάσια επεξεργάζονται το βαμβάκι με εξαίρεση το μικρό εργοστάσιο - βιοτεχνία "Λαναρά - Πεχλιβάνου" στα Μπατάνια που ασχολείται με μαλλί. Το πρώτο πλήρως εξοπλισμένο εριοργείο είναι τα "ΕΡΙΑ" που ιδρύεται το 1907 από τους Χατζηλάζαρο και

Αγγελάκη.

Παράλληλα με την ανάπτυξη της βιομηχανίας εξακολουθεί να υφίσταται και η βιοτεχνία σαγιακιών. Μια απόδειξη αυτής της δραστηριότητας αποτελεί η επιστολή που ακολουθεί και στάλθηκε στις 30 Νοεμβρίου του 1903. Αποστολέας είναι ο Νικόλαος Ράπτης, έμπορος από τη Θεσσαλονίκη και παραλήπτης ο Αντώνιος Μανωλέας στη Νάουσα. Ο τελευταίος, σύμφωνα με προφορικές πληροφορίες, παρήγαγε σαγιακιά στο σπίτι του που βρισκόταν στη γωνία των σημερινών οδών Β. Φιλίππου και Γ. Περδικάρη, έπαιρνε και από άλλα σπίτια - οικοτεχνίες και τα έστελνε όπως φαίνεται από το κείμενο, προς πώληση στην κοντινή μεγαλούπολη.

Η επιστολή έχει ως εξής:

"Εν Θεσσαλονίκη τη 30η Νοεμβρίου 1903

Φίλτατέ μοι Αντώνιε Χαίρε

Δια της παρούσης μου σπεύδω ίνα μάθω το αίσιον της υγείας σας και δεύτερον εάν ερωτάτε περί εμού μέχρι της στιγμής ταύτης μένω υγιής.

Με είχες γράψει δια το σιαϊάκι τι γένηται πολίθηκε ή όχι, αλλά κανένας μοστερής δεν φανερώθηκε διότι έγεινε μεγάλη στάσις η δουλιά και ημάς και το τσιαρσί αλλά το σιαϊάκι εις βάρος μου το κρατώ προς τρία και τριάντα τον αριθ. 3:30 αν σε συμφέρει είδε μη αν θέλεις να σε το στείλω οπίσω.

Τα δε χρήματα τα 200 και τόσα γρ. δεν με γράφεις εις ποίον να τα εμβάσω εις τον Γ.

Τουρπάλην ή εις τον Χρήστον Ρίγα το δε γράμμα το οποίον με είχες στείλη δια τον Ρίγαν το έστειλα και καμμίαν απάντισιν δεν έλαβον και ούτε δια τα οχταπόδια δεν με απήντησεν τα έστειλεν ή όχι δεν ηξεύρω.

Ταύτα σε χαιρετώ και σε γλυκοασπάζω εγώ

Ο Νικόλαος Δημητρίου Ράπτης".

(Στην επιστολή χρησιμοποιήθηκε το μονοτονικό σύστημα, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία και η σύνταξη του αρχικού κειμένου).

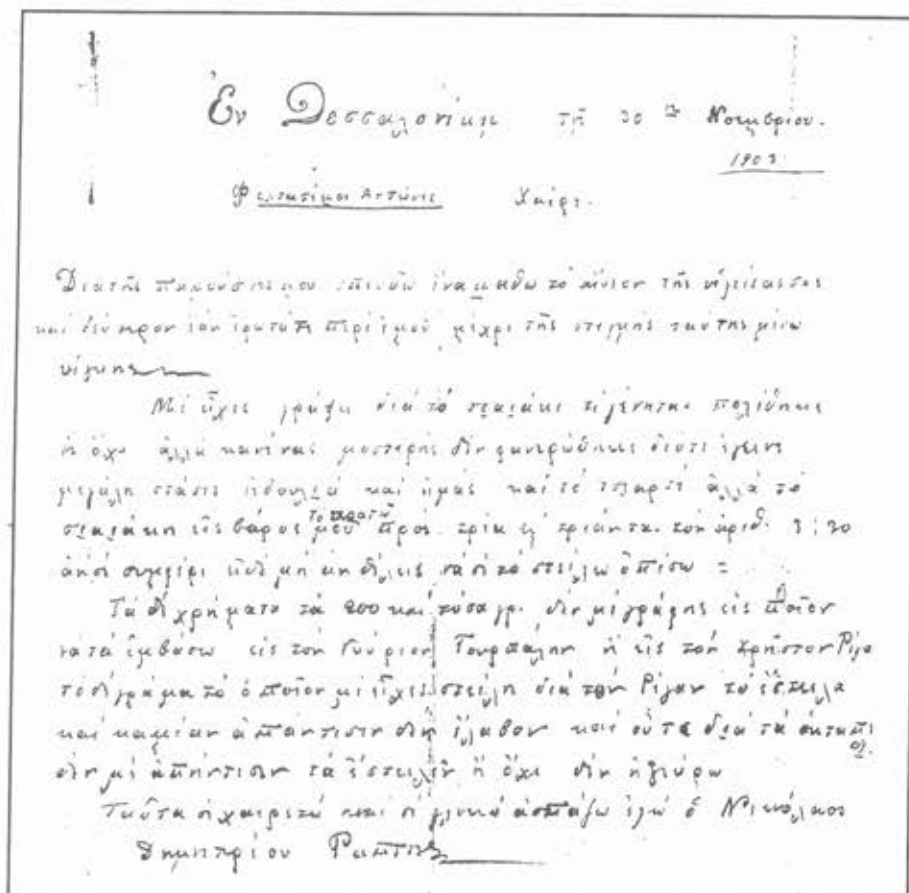
Μέσα από το κείμενο της επιστολής αντλούμε αρκετά ενδιαφέροντα στοιχεία. Πρώτον, όπως προαναφέρθηκε στη Νάουσα συνεχίζεται η παραγωγή σαγιακιών ως οικοτεχνία, σε ποσότητα όμως ικανή ώστε να εξάγεται, στην παρούσα περίπτωση στη Θεσσαλονίκη.

Ένα δεύτερο στοιχείο είναι η παρουσίαση της κατάστασης της αγοράς, η οποία δεν είναι καθόλου καλή, χαρακτηριστική είναι η φράση "έγινε στάση η δουλιά και ημάς και το τσαρσί (αγορά)". Ανανατρεξουμε στα ιστορικά γεγονότα της εποχής μπορούμε να αιτιολογήσουμε την κατάσταση. Βρισκόμαστε ήδη στην πρώτη φάση του Μακεδονικού Αγώνα με επίκεντρο τη Θεσσαλονίκη. Δίγους μήνες πριν το Νοέμβριο του 1903, που γράφτηκε η επιστολή, είχαν λάβει χώρα τρομοκρατικές ενέργειες των Βουλγάρων στο κέντρο της πόλης. Έριξαν βόμβες σε διάφορα κέντρα και καφενεία, ανατίναξαν την Οθωμανική τράπεζα, τον αγωγό αερίο-φωτος και ένα γαλλικό ατμόπλοιο στο λιμάνι. Οι

Τούρκοι για να αποκαταστήσουν την τάξη προχώρησαν σε φόνους και λεηλασίες όχι μόνον Βουλγάρων αλλά και μικρού αριθμού Ελλήνων. Όλα αυτά τα γεγονότα φυσικό ήταν να προκαλέσουν ένα πάγωμα στην αγορά αλλά και να δώσουν την ευκαιρία στους εμπόρους να επιτύχουν χαμηλές τιμές αγοράς.

Τέλος ένα τρίτο στοιχείο είναι η καταγραφή της τιμής χονδρικής πώλησης του σαγιακιού τη συγκεκριμένη περίοδο προς 3:30 (γρόσια;) προφανώς τον πήχη. Υπό κανονικές συνθήκες η τιμή ίσως ήταν υψηλότερη.

Στο πίσω μέρος της επιστολής υπάρχει και μια σημείωση για τιμή χονδρικής πώλησης δύο άλλων ειδών, της ρέγκας που είναι 2 μεταλίκια η μία και του μπακαλιάρου προς 5 γρόσια. Τα νούμερα αυτά ίσως ενδιαφέρουν αυτούς που ασχολούνται με έρευνα της αγοράς αυτής της εποχής.

Η χειρόγραφη επιστολή

Μαρτυρίες συζύγου κι αδελφής Αντωνίου Μίγγα

Της Μαρίας Βασ. Γιαννακοβίτου

Η Ευγενία Μίγγα πληροφορήθηκε το θάνατο του συζύγου της από τον Νουσή Γεώργιο Κέπα - που ήλθε από την Έδεσσα- λέγοντάς της για παρηγοριά πως επειδή κρεμάστηκε λιπόθυμος, δεν πρέπει να κατάλαβε πολλά! Το γεγονός όμως ήταν φυσικό, συγκλόνησε την οικογένεια, μα το τραγικότερο αποτελούσαν οι παραινήσεις των συγγενών να μην κλαίνε φανερά, διότι οι Τούρκοι κάτι θα υποψιάζονταν και θα επακολουθούσαν ανακρίσεις. Έτσι διαδόθηκε από τη γυναίκα του, πως ο Αντώνης έφυγε στη Βέροια και δεν ξαναγύρισε.

Δυστυχώς η μάνα του Μίγγα, Αικατερίνη, μετά δύο μήνες τρελάθηκε. Τότε, σύμφωνα με την αφήγηση της κόρης της Αφροδίτης, συζύγου του Στέφανου Λάππα άρχισε να σχίζει τις φωτογραφίες του γιου της, έβαζε βέργες εδώ και κει σαν αν ήταν κεριά στον τάφο του και μετά από 12 φρικτά χρόνια λυτρώθηκε (το 1919). Γι' αυτό ακριβώς δεν υπάρχει καμία φωτογραφία του εθνομάρτυρα.

Ο πόνος τους δεν εξαλείφθηκε ποτέ, μα κι όλη η Νάουσα έκλαιγε για χρόνια τα δυο παλικάρια. Μάλιστα η λαϊκή μούσα συνέθεσε και τραγούδι που το έλεγαν στις πατινάδες με νταούλια και βιολιά και συχνά το τραγουδούσε η γυναίκα του, όπως εκμυστηρεύθηκε σε συνέντευξή της το 1939.

Τον Άγρα τον εκρέμασαν
στου Βλάντοβου τα μέρη
κι ένα μοναχοπαίδι (δix)
Αχ, αχ μήλο της μηλιάς
αχ, αχ ηρωική καρδιά.

Αντώνη, δεν λυπήθηκες
νι μάνα νι πατέρα
ούτε γυναίκα κι αδελφές
ούτε και θυγατέρα (δix).
Αχ, αχ μήλο της μηλιάς
αχ, αχ ηρωική καρδιά

Έλα γυναίκα μου χρυσή
πάρε και την Ελένη
κι ελάτε εις τον τάφο μου
να ιδείτε τι θα γένη (δix).
Αχ, αχ ηρωική καρδιά!

Ο καπετάν Άγρας κι ο Μίγγας, ημέρα ψυχοσάββατο, παραμονή πεντηκοστής, στις 9 Ιουνίου του 1907 τοποθετούνται σε φέρετρα, αφού πρώτα πλύθηκαν από τη ντόπια Μαρία Τζόλα, και μεταφέρονται στο ναό του Αγίου Δημητρίου που βρίσκεται στο Α. μέρος του Βλαδόβου. Τα μάτια των νεκρών ήταν ανοικτά κι από το στόμα εξείχε η γλώσσα, προδίνοντας την αγωνία, την πάλη με το θάνατο.

Παρόντες στην κηδεία ο παπα Χρήστος Λουκόφτης και ψάλτης ο δάσκαλος Κων. Πάσχος. Κανένας επικήδειος δεν ακούσθηκε ούτε στεφάνι κατατέθηκε.

Δυο νιοσκαμμένοι τάφοι, ο ένας δίπλα στον άλλο είναι ανοικτοί για να δεχθούν τους νεκρούς. Ο αρχηγός θάβεται στη ρίζα ενός δέντρου που λέγεται καράμπομπο, στη Ν.Δ. πλευρά του νεκροταφείου, και κοντά τους αναπαύονται κι άλλοι δύο μακεδονομάχοι: Ο αφοσιωμένος σύντροφός οτys Αθ. Χότζας και ο Γ. Πέγιος που τόσο τους αγάπησε...

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

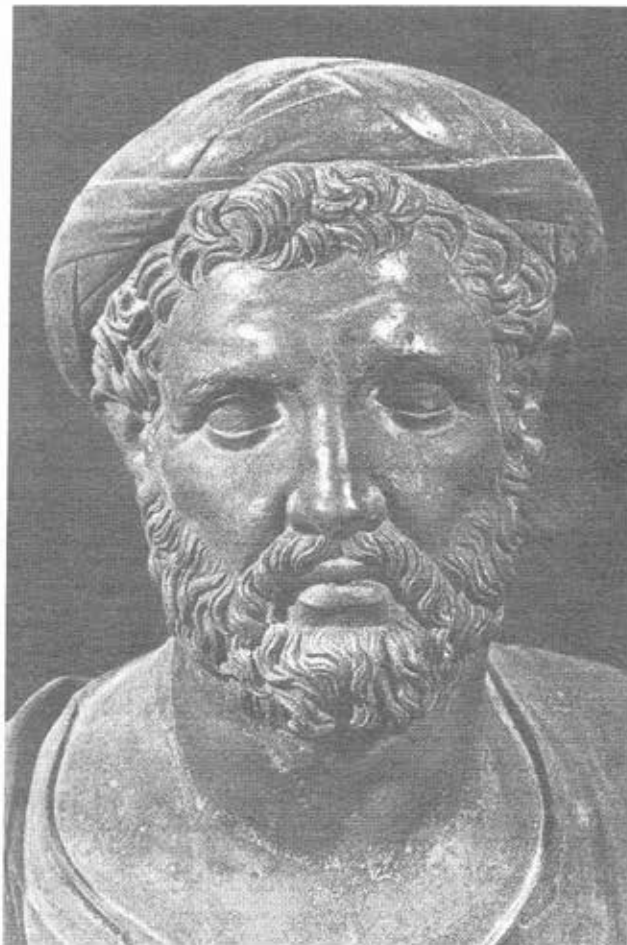
Της Ρένας Κύρκα
καθηγήτριας Μαθηματικών
του Ελληνικού Γυμνασίου Λυκείου Λονδίνου.

“Υπήρχε κάποιος άνδρας μεταξύ των Ελλήνων προικισμένος με απέραντη σοφία, του οποίου η διανόησις περιέκλειε ανεκτίμητο θησαυρό γνώσεων για όλα τα έργα της σοφίας. Όταν αυτός ερευνούσε ένα θέμα με όλες τις δυνάμεις της διανοίας του, εύκολα είχε την ενόραση κάθε πράγματος από όλα όσα μπορούν να ανακαλύψουν δέκα ή είκοσι ανθρώπινες γενεές.” Ο άνδρας αυτός ήταν ο Πυθαγόρας, όπως τον περιγράφει ο Εμπεδοκλής στο έργο του Πορφυρίου “Η ζωή του Πυθαγόρα”.

Για μας τους σύγχρονους το όνομα του Πυθαγόρα είναι άρρηκτα δεμένο με το ομώνυμο θεώρημα της Γεωμετρίας. Το περίφημο Πυθαγόρειο θεώρημα. Σύμφωνα με αυτό, σε κάθε ορθογώνιο τρίγωνο το άθροισμα των εμβαδών των τετραγώνων που μπορούμε να σχηματίσουμε στις δύο κάθετες πλευρές του τριγώνου, είναι ίσο με το εμβαδόν του τετραγώνου που έχει για πλευρά του την υποτείνουσα.

Ο Πυθαγόρας δεν ήταν απλά ένας περίφημος μαθηματικός. Ήταν ακόμα αστρονόμος, μουσικός, πολιτικός, νομοθέτης και μύστης. Ονόμαζε τον εαυτό του όχι σοφό, αλλά φιλόσοφο. Η διδασκαλία του ήταν προφορική και για το έργο του αντλούμε πληροφορίες από τα συγγράμματα πυθαγορείων, που γράφτηκαν μετά τον θάνατο του Πυθαγόρα.

Ο Πυθαγόρας γεννήθηκε περί το 586 π.Χ. Όπως μαρτυρούν οι βιογραφίες των δύο Νεοπλατωνικών Πορφυρίου και Ιάμβλιχου αλλά και αποσπάσματα από το έργο του Αριστοτέλη “περί Πυθαγορείων” οι αρχαίοι απέδιδαν στον Πυθαγόρα Θεϊκή καταγωγή. Ο πατέρας του ο

Πυθαγόρας ο Σάμιος (Ρωμαϊκό αντίγραφο χάλκινης κεφαλής του Ε' αιώνα π.Χ., Νεάπολη, Εθν. Μουσείο)

Μνήσαρχος, πλούσιος κοσμηματοπώλης από την Σάμο, επισκέφθηκε κάποτε τους Δελφούς με την γυναίκα του την Παρθενίδα, για να πάρει χρησμό για το ταξίδι που επρόκειτο να κάνει στην Συρία. Εκεί έμαθε από την Πυθία πως το μεν ταξίδι του θα ήταν επικερδές, η δε γυναίκα του θα γεννούσε παιδιά εξαιρετου κάλλους και σοφίας που μέγιστον όφελος στο ανθρώπινο γένος θα επέφερε. Εδωσε λοιπόν ο Μνήσαρχος στο αγόρι που γεννήθηκε το όνομα Πυθαγόρας, μια και

έτσι του υπαγόρευσε η Πυθία, την δε γυναίκα του από Παρθενίδα την μετωνόμασε σε Πυθαΐδα.

Σύμφωνα με άλλον Σάμιο ποιητή ο Πυθαγόρας γεννήθηκε από την εξαίρετη Σαμία Πυθαΐδα, που υπερείχε όλων των γυναικών της εποχής της σε κάλλος και ευγένεια, και τον αγαπητό στον Δία Απόλλωνα.

Ο Πυθαγόρας ανατράφηκε στην Σάμο και επηρεάστηκε από τα διδάγματα των συγχρόνων του Ιώνων φιλοσόφων του Θαλή, του Αναξίμανδρου και του Αναξίμενη. Από αυτούς διδάχτηκε τις φυσικές αρχές των πραγμάτων. Όμως ο Όμηρος φαίνεται να διαδραμάτισε θεμελιώδη ρόλο τόσο στην διαμόρφωση της πνευματικότητας του Πυθαγόρα, όσο και στην αγωγή της παιδείας όλων των Πυθαγορείων.

Διηγούμενος την καθημερινή του συμπεριφορά ο Διογένης αναφέρει, πως ο Πυθαγόρας περνούσε τον καιρό του ψέλνοντας παιάνες του Θαλή και απαγγέλοντας εκείνους από τους στίχους του Ομήρου που καταπραΰνουν την ανθρώπινη ψυχή. Μα πιο πολύ από όλους τους Ομηρικούς στίχους εξυμνούσε αυτούς που αναφέρονταν στον θάνατο του Εύφορβου, του γιου του Πάνθου. Και τούτο γιατί όπως πίστευε, πριν η ψυχή του δεθεί με το σώμα του Πυθαγόρα, είχε ζήσει στο σώμα του Εύφορβου.

Ο Πυθαγόρας πίστευε στο δόγμα της μετενσάρκωσης. Η πίστη του αυτή διαμορφώθηκε από τις διδασκαλίες του δασκάλου του Φερεκύδη του Σύριου, αλλά και από τις δοξασίες των λαών της Ανατολής, όπου για χρόνια περιπλανήθηκε. Μετά τα χρόνια της μαθητείας του με τους Ιωanes φιλοσόφους, ο Πυθαγόρας ταξίδεψε σε άλλα κέντρα γνώσεων της εποχής εκείνης. Ήλθε λοιπόν κοντά στους Αιγύπτιους, τους Χαλδαίους, τους Άραβες και τους Εβραίους.

Στην Αίγυπτο έφθασε έχοντας τις συστάσεις του Πολυκράτη, προς τον φίλο του τον Άμασιν, Φαραώ της Αιγύπτου. Ο Άμασιν είχε Ελληνίδα γυναίκα και διέκειτο φιλικά προς τους Έλληνες. Έτσι συνέστησε τον Πυθαγόρα στους ιερείς των Θηβών. Οι ιερείς επιφυλακτικοί και κλειστοί

όντες προς τους ξένους δεν ήθελαν να τον δεχτούν, φοβούμενοι όμως ταυτόχρονα την οργή του βασιλέα προσπαθούσαν να φέρουν διάφορα προσκόμενα. Τον παρέπεμπαν από ιερατείο, σε ιερατείο και του επέβαλαν δοκιμασίες που κανείς ξένος δεν θα μπορούσε να αντέξει. Υπομένοντας πρόθυμα ένα προς ένα όλα τα προστάγματα ο Πυθαγόρας κέρδισε την εμπιστοσύνη και τον θαυμασμό των ιερέων σε τέτοιο βαθμό, που του δόθηκε άδεια να παίρνει μέρος στις τελετουργίες τους, κάτι που δεν επιτρεπόταν σε κανέναν ξένο. Παρέμεινε στους ναούς της Αιγύπτου για είκοσι συνολικά χρόνια, σπουδάζοντας την επιστήμη των ιερογλυφικών, την Αιγυπτιακή φιλοσοφία, αστρονομία και Γεωμετρία, αλλά και μυστούμενος από τους ιερείς στα ανώτερα μυστήρια της ζωής και του θανάτου.

Όταν ο Καμβύσης κατέλαβε την Αίγυπτο, πήρε μαζί του αιχμάλωτο και τον Πυθαγόρα. Στην Βαβυλώνα, όπου μεταφέρθηκε συναστράφηκε με τους ιερείς των Χαλδαιών και μαθητεύοντας κοντά τους για δώδεκα συνολικά έτη διαμόρφωσε την θεωρία περί αριθμών, την θεωρία για την αρμονία των σφαιρών και του σύμπαντος αλλά και την ιδέα του Πυθαγορείου θεωρήματος.

Μ' όλην αυτήν την γνώση και την σοφία που απέκτησε σαν αποστάλαγμα των πολυετών του περιπλανήσεων επέστρεψε στην Σάμο.

Εκεί ίδρυσε σχολή στο μέρος όπου σήμερα βρίσκεται το Πυθαγόρειο. Σκοπός της διδασκαλίας της σχολής, δεν ήταν απλά η γνώση της φιλοσοφίας και των μαθηματικών, αλλά η εξάγνιση της ψυχής και του σώματος, με διανοητικές ασκήσεις, μουσικά ακούσματα, αποχή από βλαβερή τροφή και συνήθειες, ώστε προσομοιάζοντας προς τον διδάσκαλο, οι μαθητές, να πετύχουν μετά θάνατον υψηλότερους βαθμούς μετενσαρκώσεων. Η τελική ένωση της ψυχής με την Θεϊκή της φύση, απετελέσε βασική ιδέα της Πυθαγορείας αγωγής και φιλοσοφίας.

Όταν ο Πολυκράτης επέβαλλε την τυραννία του στην Σάμο, ο Πυθαγόρας εγκατέλειψε το νησί θεωρώντας πως δεν αρμόζει σε φιλόσοφο,

να ζει κάτω από καθεστώδες τυρανίας.

Περιπλανήθηκε σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος επισκεπτόμενος όλους τους Ιερούς τόπους και τα Μαντεία της εποχής εκείνης. Στην Κρήτη επισκέφθηκε το Ιδαίον Άντρο, το αφιερωμένο στον Δία. Στην Ελευσίνα συμμετείχε στα Ελευσίνια μυστήρια, στην Ολυμπία παρακολούθησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και στους Δελφούς, μυήθηκε σε Ιερές τελετουργίες.

Καταλήγοντας στον Κρότωνα της Κάτω Ιταλίας, ίδρυσε την περίφημο Πυθαγόρεια Κοινότητα.

Η Κοινότητα αποτελούνταν από δύο κύκλους μαθητών, τους ακουσματικούς ή εξωτερικούς και τους μαθηματικούς ή εσωτερικούς. Οι ακουσματικοί παρακολουθούσαν τις διδασκαλίες, αλλά δεν εμβάθυναν, ούτε μυσούνταν σε μυστικές γνώσεις. Ήταν πολιτικά ενεργοί και εγκαθίδρυσαν στον Κρότωνα Αριστοκρατικό πολίτευμα. Οι εσωτερικοί μαθητές, επιλέγονταν μετά από αυστηρές δοκιμασίες, που πιστοποιούσαν τον χαρακτήρα, το ήθος, την ευγένεια της ψυχής τους, αλλά και την ικανότητα τους να κατανοούν πλήρως την θεωρία της επιστήμης των αριθμών. Έπαιρναν όρκο σιωπής που είχε σαν σκοπό, να προστατεύσει την διδασκαλία από τους βέβηλους και τους αμήτους. Δώριζαν όλη την περιουσία τους στην κοινότητα και ζούσαν έχοντας κοινά αγαθά. Δέχονταν απόλυτα το κύρος των πυθαγόρειων δογμάτων και τα μετέδιδαν αρχίζοντας με την φράση "Αυτός έφα"

Κατά τον Πορφύριο, ο Διογένης διηγείται πολλές από τις καθημερινές συνήθειες του Πυθαγόρα και των μαθητών του. Συνιστούσε λοιπόν ο Πυθαγόρας σε όλους να αποφεύγουν την δόξα και τις τιμές, γιατί αυτές προξενούν μεγάλο φθόνο. Και από τα πράγματα με τα οποία ασχολείται κανείς πρώτα πρέπει να έρχονται αυτά που είναι ένδοξα και καλά, δεύτερα αυτά που είναι συμφέροντα για την ζωή και τέλος

αυτά που είναι ευχάριστα για τις αισθήσεις. Και από όλες τις στιγμές της μέρας σε δύο επιστούσε ιδιαίτερα την προσοχή. Σ' αυτήν πριν από τον ύπνο και την στιγμή της εγέρσεως από αυτόν. Προέτρεπε λοιπόν "Να μην δεχθείς τον ύπνο στα μαλακά σου μάτια πριν τρεις φορές εξετάσεις καθένα από τα έργα της ημέρας και πεις "ή παρέβην; τί δ' έρεξα; τί μοι δέον ουκ επετελέσθη;" δηλ. τι παρέλειψα; τι δεν έπραξα; τι ενώ έπρεπε να γίνει από εμένα δεν έγινε; Και πριν σηκωθείς από τον ύπνο να ρωτήσεις τον εαυτόν σου "Τι πρακτέον;" Τι πρέπει να κάνω σήμερα;

Ο Πυθαγόρας όπως απεικονίζεται στον πίνακα του Ραφαήλ "Η Σχολή των Αθηνών". Λεπτομέρεια, Μουσείο Βατικανού

Ακόμα προέτρεπε στο σεβασμό όλων των ζώντων οργανισμών καθώς και στην τήρηση των υποσχέσεων και των λόγων εμπιστοσύνης. Έδινε συμβουλές όπως "Να μην σκαλίζεις την φωτιά με το μαχαίρι" δηλ. να μην εξοργίζεις θυμωμένο άνθρωπο, "να μην τρως την καρδιά σου" δηλ. να μην στενοχωρείς τον εαυτό σου με θλίψεις "να μην βαδίζεις λεωφόρους" δηλ. να μην ακολουθείς τις γνώμες των πολλών "να μην δέχεσαι χειλιόνια στο σπίτι σου" δηλ. να μην συναναστρέφεται φλύαρους και ακρατείς στη γλώσσα ανθρώπους και άλλα.

Μα πριν από όλα, προέτρεπε στο να λέει κανείς την αλήθεια, γιατί μόνο αυτό μπορεί να κάνει τους ανθρώπους σχεδόν όμοιους με τους Θεούς.

Με τις παραπάνω προτροπές, αλλά και με την καλλιέργεια της φιλοσοφίας, της μουσικής και των μαθηματικών προετοίμαζε το πνεύμα. Με προτροπές για αποφυγή κάποιων τροφών (όπως κάποιων μερών του σώματος των σφαγίων) καθώς και με σωματικές ασκήσεις και περιπάτους σε ιερά και άλση προετοίμαζε το σώμα, ώστε αυτό μαζί με το εξαγνισμένο πνεύμα να δεχθούν ανώτερες αλήθειες.

Όμως πρωταρχικές αρχές και έννοιες ήταν δύσκολο να εκφραστούν με λέξεις και να γίνουν κατανοητές από τους μαθητές, έτσι ο Πυθαγόρας κατέφυγε στην χρήση των αριθμών.

Η ιδέα μιας γεωμετρίας του σύμπαντος περιέρεε στην ατμόσφαιρα των περισσότερων φιλοσοφικών σχολών της αρχαιότητας. "Τον Θεόν αεί γεωμετρείν" του μεταγενέστερου Πλάτωνα ή το "μηδείς αγεωμέτρητος εισίτω" του ναού των Δελφών αποτελέσαν φράσεις ορόσημα στην ιστορία της φιλοσοφίας των Μαθηματικών.

Για το Πυθαγόρα η αδιαμφισβήτητη αυτή αρμονία τους σύμπαντος στηρίζεται πάνω στους αριθμούς. Οι αριθμοί κατ'αυτόν αποτελούν την ουσία όλων των πραγμάτων. Τα πράγματα "είναι" αριθμοί ή προσομοιάζουν με αυτούς. Αυτοί (οι αριθμοί δηλ.) μπορούν με σαφήνεια να εκφράσουν και να περιγράψουν τις σχέσεις

μεταξύ των πραγμάτων, τις υπάρχουσες αναλογίες, αλλά και τις ιδιότητες των άυλων ιδεών και όντων των οποίων αποτελούν εικόνες, απεικάσματα. Έτσι ακόμα και αφηρημένες έννοιες όπως η δικαιοσύνη και ο γάμος συμβολίστηκαν με κάποιον αριθμό.

Ο αριθμός **ένα** συμβόλιζε την ενότητα, την ταυτότητα, την ισότητα, το όλον, την δημιουργική αρχήν του παντός, την έκφραση του αγαθού και του τέλειου.

Ο αριθμός **δύο** την ετερότητα, την ανισότητα, την θηλυκή αρχή, την ύλη.

Ο αριθμός **τρία** που προκύπτει από τον συνδιασμό των άλλων δύο, συμβόλιζε τον κόσμο που δημιουργήθηκε από την δημιουργική αρχή (1) και την ύλη (2). Εξέφραζε κάθε τι που έχει αρχή, μέση και τέλος $1+1+1$, κάθε τι που είναι τέλειο. Συνεχίζοντας με παρόμοιο τρόπο τους συμβολισμούς τους, οι Πυθαγόρειοι έφθαναν στο 10 το οποίο επίσης θεωρούσαν τέλειο, αφού περιέχει, όλους τους λόγους και τις αναλογίες που εκφράζονται από τους τέσσερις πρώτους αριθμούς, μια και $1+2+3+4=10$.

Από τους Έλληνες φιλοσόφους ο Πυθαγόρας υιοθέτησε την ιδέα των αντιθέτων. Έτσι κατά την Πυθαγόρεια φιλοσοφία, φαινομενικά αντίθετα ζεύγη συνθέτουν ευρύτερες ενότητες, που συμβάλλουν στην αρμονική πορεία του κόσμου. Αντίθετα ζεύγη λειτουργούν μαζί, είτε σε μικροκοσμικό, ανθρώπινο επίπεδο, είτε σε μακροσκοπικό, συμπαντικό. Τέτοια ζεύγη αντιθέτων είναι το πεπερασμένο και το άπειρο, άρτιο - περιττό, ένα - πολλά, δεξιό - αριστερό, θηλυκό - αρσενικό, κίνηση - ακινησία, ευθύ - καμπύλο, φως - σκοτάδι, καλό - κακό, τετράγωνο - ορθογώνιο.

Όλη αυτή η φιλολογία περί αριθμών, αναλογιών και αντιθέτων, οδηγούσε αναπόφευκτα σε μια διαισθητική αντίληψη μιας υπέροχης αρμονίας μέσα στο σύμπαν. Αυτή η αρμονία, της οποίας πλήρης έκφραση είναι η μουσική αποκαλούνταν αρμονία των σφαιρών, μουσική των ουρανών. Λέγονταν, πως ο

Πυθαγόρας ήταν σε θέση να αφουγκράζεται την μουσική που δημιουργούν οι ουράνιες σφαίρες με την κίνηση τους.

Στον Πυθαγόρα αποδίδονταν και άλλες υπερφυσικές ικανότητες, όπως αφηγείται ο Πορφύριος. Ήταν σε θέση να καθοδηγεί ακόμα και άλογα όντα. Έπιασε κάποτε μια άγρια αρκούδα, που λυμαίνονταν μια περιοχή απειλώντας όλα τα ζωντανά και αφού την κράτησε για λίγο και την τάισε ξερό ψωμί την ξόρκισε να μην αγγίξει ποτέ ξανά έμψυχο. Αυτή έφυγε στα βουνά και δεν ξαναφάνηκε ποτέ στην περιοχή. Ακόμα στην Ολυμπία ευρισκόμενος και συζητώντας με τους μαθητές του για τους οiwονούς που στέλνει ο Δίας, προσήλκυσε κάποιον αετό και αφού τον χάιδεψε τον άφησε ελεύθερο να φύγει. Και άλλοτε πάλι συνάντησε κάποιους ψαράδες που έσερναν τα δίχτυα τους και προείπε σ' αυτούς τον ακριβή αριθμό των ψαριών που βρίσκονταν μέσα.

Και αφού τους έβαλε να τα μετρήσουν τους διέταξε να τα ρίξουν στην θάλασσα ξανά και το παράξενο ήταν, πως ενώ αυτά έμειναν πολλή ώρα έξω από το νερό, κανένα από αυτά δεν πέθανε όσο αυτός ήταν παρών.

Μπορούσε ακόμα να θυμάται όλες τις προηγούμενες ζωές του και σ' αυτήν την ικανότητα της ανάμνησης απέδιδε τις γνώσεις που είχε παραπάνω από τους άλλους ανθρώπους. Λέγονταν δε ακόμα, πως ήταν ο ένας του μηρός χρυσός και όταν κάποτε τον έδειξε στον Άβαρι τον Υπερβόρειο εκείνος θεώρησε, πως αυτός είναι ο Απόλλωνας των Υπερβορείων.

Αυτά υπήρξαν κάποια στοιχεία από την ζωή, την διδασκαλία αλλά και τους μύθους που διαδίδονταν γύρω από την μορφή του μεγάλου αυτού φιλόσοφου. Η παρουσία του Πυθαγόρα στην Κάτω Ιταλία επηρέασε την ζωή πολλών πόλεων της Μεγάλης Ελλάδας. Έτσι σε πολλές των περιπτώσεων οι ηγεσίες των πόλεων παραδόθηκαν σε άτομα, τα οποία προέρχονταν από τον κύκλο των Πυθαγορείων.

Με τον καιρό όμως οι Πυθαγόρειοι

φθονήθηκαν και συκοφαντήθηκαν. Κάποιος δε άνδρας πλούσιος στην καταγωγή, ο Κύλων θέλησε μαζί με τα άλλα αγαθά που κατείχε να σφετερισθεί και τις γνώσεις των Πυθαγορείων μετέχοντας στην Κοινότητα. Εξετάζοντας όμως ο Πυθαγόρας τον χαρακτήρα του από την μορφή του διείδε την βίαια και άπληστη φύση του και δεν τον έκανε αποδεκτό στην ομάδα.

Ενοχλημένος από την απόρριψη ο Κύλων άρχισε να ξεσηκώνει τους φίλους του σε κινητοποιήσεις ενάντια στους Πυθαγορείους. Πολλές ταραχές δημιουργήθηκαν, οι οποίες πυροδότησαν μια σειρά αντιδράσεων και επαναστάσεων ενάντια σε όλες τις ηγεσίες των πόλεων, που επηρεάζονταν από τους Πυθαγορείους.

Πολλά μέλη της Κοινότητας σκοτώθηκαν, πολλά σπίτια κάηκαν, πολλές περιουσίες καταπατήθηκαν. Για τον ίδιο τον Πυθαγόρα δεν είναι ξεκάθαρο το αν και πως συνέχισε το υπόλοιπο του βίου του. Σύμφωνα με κάποια μαρτυρία τέλειωσε την ζωή του με μεγάλη θλίψη για τον θάνατο των συντρόφων του, στο Μεταπόντιο της Ιταλίας.

Οι διασωθέντες μαθητές σκόρπισαν σε διάφορα μέρη της Ελλάδας μεταφέροντας τις διδασκαλίες, αλλά και τον τρόπο ζωής της κοινότητας. Τα συγγράμματα που αναφέρονται στη ζωή και το έργο του Πυθαγόρα αποδίδονται, στους μαθητές του Φιλόλαο, Ωκέλλο, Τίμαιο, Εμπεδοκλή αλλά και στην σύζυγο του Πυθαγόρα Θεανώ.

Βιβλιογραφία

1. "Πορφύριον η Ζωή του Πυθαγόρα" σε μετάφραση Στανρούλας Λαμπροπούλου
2. "Πυθαγόρας ο διδάσκαλος των αιώνων" του Γεωργίου Σακελλάριου
3. Εγκυκλοπαίδεια Britannica

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ

ΔΗΜ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ - Χ. ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ

Του Αγγέλου Βαλταδώρου

Από πολλά χρόνια στην πόλη μας, όπως και αλλού, πριν ακόμη εμφανιστεί η οδοντιατρική επιστήμη, το θέμα της στοματικής υγείας το αντιμετώπιζε ο άνθρωπος με πρακτικά μέσα, από ειδικούς πρακτικούς και από τους κουρείς.

Τώρα όσον αφορά τα βοηθητικά μέσα, ήταν η κλωστή, η τανάλια του κουρέα και το κατσαβίδι του κομπογιαννίτη, που στη μικρή μου ηλικία ένας από αυτούς μου έβγαλε με κατσαβίδι ένα δόντι πάνω σε μια άμαξα (υπήρχαν τότε) ενώπιον ακροατηρίου για να πουλήσει μια σκόνη σε κουτάκια δήθεν παυσίπονη.

Έτσι είχαν τα πράγματα τότε στη Νάουσα, οπότε εμφανίστηκαν οι δύο πρώτοι επιστήμονες - οδοντίατροι, ο Χαρίλαος Τζαβέλλας το 1924 και ο Δημήτριος Καραγιαννόπουλος το 1937.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ

Ήρθε στη Νάουσα το 1924 μετά την αποφοίτησή του από το Πανεπιστήμιο της Κων/πόλεως οικογενειακώς. Το ιατρείο του το εγκατέστησε στο τέρμα του στενού των Μπαμπάτσων. Θυμάμαι πιτσιρικάς που διαβάζαμε με την παρέα μου την μεγάλη

πινακίδα από την πλευρά της αδιαμόρφωτης ακόμη οδού Βύρωνος, τον τίτλο "Χαρίλαος Τζαβέλλας Οδοντίατρος" και από κάτω "Πτυχιούχος Πανεπιστημίου Κων/πόλεως".

Η καριέρα του στην πόλη μας ήταν επιτυχημένη, σε σημείο να υπάρχουν μερικοί ακόμη υπέργηροι συμπολίτες μας με τα σφραγίσματά του και τις γέφυρές του. Πλήθος η πελατεία του, την οποία φρόντιζε να την εξυπηρετήσει όσο ήταν δυνατόν. Θυμάμαι ότι πολλές γυναίκες περιμένοντας την σειρά τους έπαιρναν και το πλεκτό τους. Ακόμα στέλνανε τα παιδιά τους όταν ευκαιρούσαν να τους κρατάνε τη σειρά.

Ο οδοντίατρος Δ. Καραγιαννόπουλος και ο φαρμακοποιός Κ Μπέρος

Ο Τζαβέλλας πέθανε στη Νάουσα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

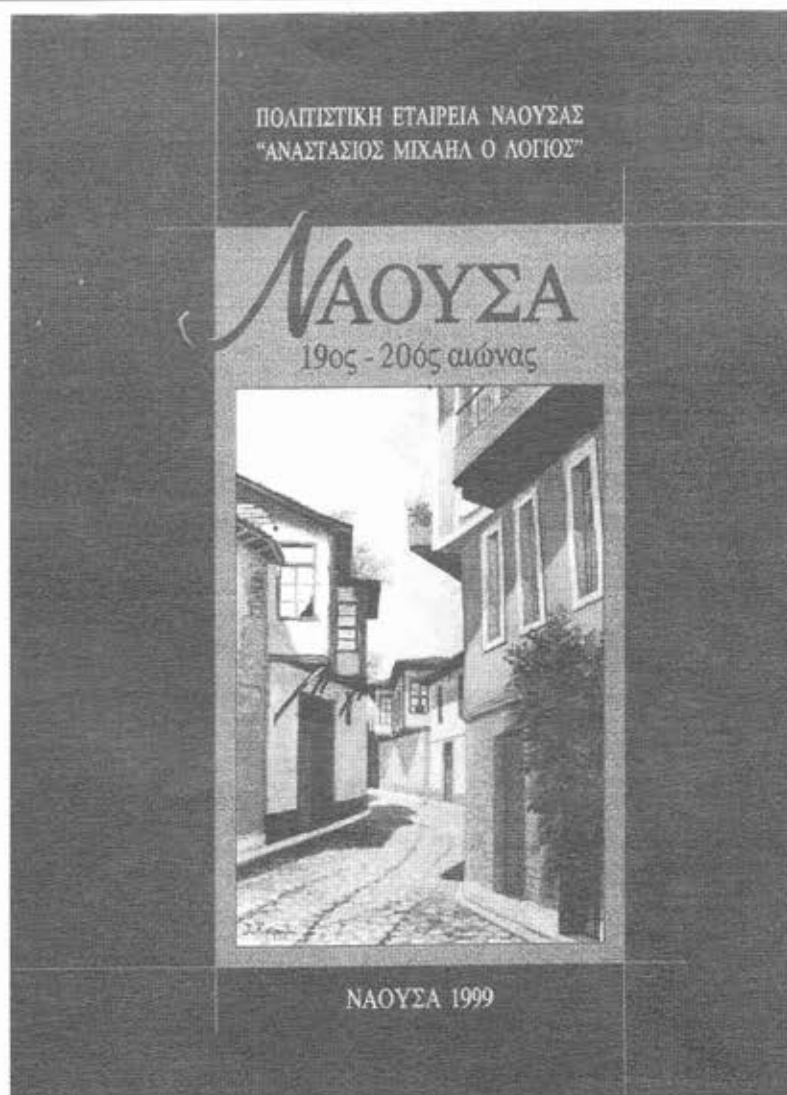
Ήταν ένας από τους τρεις οδοντίατρους που “ξεφύτρωσαν” συγχρόνως στη Νάουσα μετά τις σπουδές τους στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών.

Ήταν ο Σταύρος Χρυσοχόος, ο Αναστάσιος Μάντσιος και ο Δημήτρης Καραγιαννόπουλος. Οι δύο πρώτοι δεν στέργισαν στη Νάουσα και έφυγαν νωρίς, ο μὲν Χρυσοχόος στην Αθήνα, όπου εργάστηκε μέχρι το τέλος της ζωής του, στη δε Θεσσαλονίκη ο Αναστάσιος Μάντσιος, όπου κι αυτός τερμάτισε εκεί την καριέρα του και την ζωή του.

Ο Δημήτριος Καραγιαννόπουλος έστησε το πρώτο ιατρείο του στο πατρικό του σπίτι “Πουλιάνα μαχαλά”, με σύγχρονο για την εποχή του εξοπλισμό. Και αυτού το σαλόνι της αναμονής ήταν πάντα ασφυκτικά γεμάτο. Αργότερα το μετέφερε στο Αρχοντικό των Γκουνταίων, στην “Πλατεία Καμένα”, όπου το 1948 υπέστη κι αυτός τις συνέπειες του Εμφυλίου, με το κάημό του, οπότε αναγκάστηκε να μεταβεί για ένα χρονικό διάστημα στη Θεσσαλονίκη, εργαζόμενος για να συντηρηθεί στο ΙΚΑ. Μετά το 1949 επανήλθε στη Νάουσα και

εγκατέστησε το ιατρείο του στην ιδιόκτητη πλέον οικία του επί της οδού Χρ. Λαναρά πρώην Πεχλιβάνου.

Την ζωή του τερμάτισε τον Ιανουάριο του 2000 αφού πρώτα ευτύχισε να κάνει οικογένεια με το γιό του επίσης οδοντίατρο και να τιμηθεί για το ευδόκιμο της σταδιοδρομίας του από τον Οδοντιατρικό Σύλλογο του Νομού Ημαθίας στη Βέροια.

"Νάουσα 19ος - 20ος αιώνας" ...

ΔΙΑΘΕΣΗ: - Πολιτιστική Εταιρεία Νάουσας
(Δημοτική βιβλιοθήκη) τηλ. 03320 24102

-Σαμαρά Λευκή τηλ. 03320 22.575

Ο "καρτσιούνος" του Αγιασωτήρη

Του Μίμη Σιμοιώκιου

Παίρνοντας αφορμή από μια φωτογραφία του 1937, που βρισκόμαστε στα σκαλοπάτια του 4ου Δημοτικού σχολείου με τους δασκάλους μας Φίλιππο Λιαπόπουλο, Ευριδίκη Γκούγκουρα, Μαρία Γκίκα και τους συμμαθητές που έπαιρναν μέρος στον "καρτσιούνο", τότε, Στέργιο Δροσίδα, Φωκίωνα Μάκα, Κων/νο Μαρινέρη, Εμμανουήλ Βασιλαμίδα, Παντελή Πίνα, Αλέκο Τσάκαλο, πήρα αφορμή να ψάξω φωτογραφίες του "καρτσιούνου".

Πρώτα ήρθε στη μνήμη μου η περιπέτεια που είχαμε, τον καιρό που με σύρματα κουβαλούσαμε τους "καρτσιούνους" μέσα στις λάσπες. Όπως δεν θα ξεχάσω τον πλάτανο που κατεβάσαμε από τον Άγιο Νικόλα και όταν φθάσαμε κάτω από τα Γεράνια, η λάσπη ήταν

τόσο μεγάλη σε απόσταση και βάθος, που ήταν αδύνατο να προχωρήσουμε.

Οι πιο μεγάλοι από μας Γεώργιος Βογιατζής, Δημήτριος Γαλανός, Θεόφιλος Μάκας, Πέτρος Μπαξεβάνος, αποφάσισαν να τον ρίξουμε στο ποτάμι που ποτίζονταν τα κτήματα της Λαζαράσκας.

Στην αρχή χαρήκαμε, γιατί έφευγε πιο εύκολα με την βοήθεια του νερού.

Μόλις φτάσαμε όμως, κάτω από το κτήμα του Μπαντή σκάλωσε και δεν μπορούσε να μετακινηθεί.

Τον αφήσαμε για ένα χρόνο στο σημείο εκείνο....

Την άλλη χρονιά δώσαμε δώρο 50 ρόκες στον

Ο "καρτσιούνος" τα Χριστούγεννα του 1973

Σταύρο τον Τζαμάλη και κατέβασε τον πλάτανο με το αλόγο του. Θυμάμαι τη χρονιά εκείνη είχαμε τον μεγαλύτερο “καρτσιούνο” στη Νάουσα.

Επίσης θυμάμαι στην κατοχή, το 1942, τον Γερμανό λοχαγό που παρακολουθούσε το στήσιμο του “καρτσιούνου” και μόλις τον ανάψαμε ακούμε ένα σφύριγμα και βλέπουμε μια διμοιρία στρατού με τα όπλα να περιτριγυρίζει τον “Καρτσιούνο”. Αμέσως ο λοχαγός δίνει εντολή “παρουσιάσατε” και σε θέση προσοχής έψαλλαν όλοι την Άγια Νύχτα.

Έτσι πήραμε θάρρος και εμείς και ψάλλαμε μαζί τους.

Άλλο ένα περιστατικό μας συνέβη από τον τότε Παπά Χρυσόστομο:

Όταν βγήκε από την Μητρόπολη και είδε τα ξύλα σκόρπια στο προαύλιο της Εκκλησίας, άρχισε να φωνάζει: “Αυτό που κάνετε είναι ειδωλολατρία, να τα μαζέψετε όλα”.

Έγινε ένας γερός κανγάς, μέχρι που ήρθε ο παπα Νικόλας Μπισλίκας και του εξήγησε, ότι αυτό γίνεται σε ολόκληρη τη Νάουσα.

Αυτός ανένδοτος, τον έστειλε να φέρει τον διοικητή της Χωροφυλακής, Στεργίου ο οποίος του άλλαξε γνώμη, γιατί είχε έρθει και άλλη χρονιά και μετά τη λειτουργία καθόταν στον “καρτσιούνο”

Την άλλη μέρα βάλαμε την φωτιά, μετά την απόλυση και από κουβέντα σε κουβέντα, μαθεύτηκε ο κανγάς με τον Χρυσόστομο, ο οποίος το τριήμερο που ανάβαμε τη φωτιά, έφευγε από την άλλη πόρτα να πάει στο σπίτι του.

Τα ξύλα μαζεύονταν πάντα τις τελευταίες μέρες και ειδικά τώρα, που μπορούμε, τα μεταφέρουμε με μηχανήματα, με πρωτοπόρους τους Παναγή Τσακνάκη, Στέργιο Θεοδωρόπουλο, Απόστολο Δάϊο, Αλέκο Κουτσιγιάνη, με την συμπαράσταση για το κόψιμο των ξύλων, Αδελφών Μπρούβαλη, Αλέκου Κουγιουμτζή, Αδελφών Χειμαριού και τον αρχηγό και συμπαράστατη, κτηνοτρόφο Αντώνη Ρώτσιο.

Δεν θα ξεχάσουμε και τον Δήμαρχο Δημήτριο Βλάχο.

Μια χρονιά, που είχε πολύ παγωμένο χιόνι τον παρακαλέσαμε να κόψουμε οξιά στο δρόμο.

Μας είπε ότι είχε κάτι ξύλα χονδρά στο υδραγωγείο “να πάτε να τα πάρετε και αν δεν μπορέσουν να βγουν τα αυτοκίνητα, για να μη γίνει κανένα ατύχημα, πάτε στον Άγιο Νικόλα στην πίσω μεριά κόψτε κανένα κούφιο πλάτανο, μόνο να μη χαθεί το έθιμο”.

Στα εξήντα δύο χρόνια που καίμε “καρτσιούνο”, ο μεγαλύτερος από όλες τις ενορίες και τους μαχαλάδες είναι πάντα της Μεταμόρφωσης και ειδικά από τις φωτογραφίες που έχω ο μεγαλύτερος είναι του 1974.

Παραμένει το έθιμο, χάρις στο ζήλο λίγων ατόμων.

Είναι οι: Παναγής και Δήμος Τσακνάκης, αδελφοί Τάσης, Γιάννης, Αγγελος Μπρούβαλης, Αλέκος Κουτσογιάννης, Στέργιος Θεοδωρόπουλος, Αδελφοί Χειμαριού. Και συμπαράστατες στο στήσιμο. Φάνης Σουρλάμτας, Δημήτριος Νιώπας, Δημήτριος Γαλανός, Γεώργιος Μπουμπουλιάς, Κων/νος Μπουμπουλιάς, Στέλιος Χ"Παράσχης, Αναστάσιος Τύμης, Δημήτριος Χ"Παράσχης, Παντελής Βογιατζής, Γρηγόριος Βογιατζής, Κωστής Σιμομώκιος, Περικλής Σιπητάνος, Ιωάννης Βογιατζής, Αναστάσιος Καπετανόπουλος, Αδελφοί Νακόπουλοι, Αδελφοί Γρηγόρης, Βασίλης Πιτσιούνης, Κων/νος Τζιαμάλης και επιβλέποντες Γεώργιος Στανίσης, Νίκος Σπάρτης, Δημήτριος Ζιώτας.

Φτάσαμε στο 2001 και προβληματιζόμαστε τι θα γίνει με τον “καρτσιούνο”, θα χαθεί το έθιμο από την Μεταμόρφωση; Γιατί έτσι που διαμορφώθηκε το προαύλιο της εκκλησίας μας προβληματίζει.

Πιστεύουμε αυτό το θέμα ο Δήμαρχος θα μας το λύσει, γιατί και αυτός μεγάλωσε με τον “καρτσιούνο” και τον αγαπάει.

Η "ΠΟΥΛΙΑΝΑ"

Της Λευκής Σαμαρά

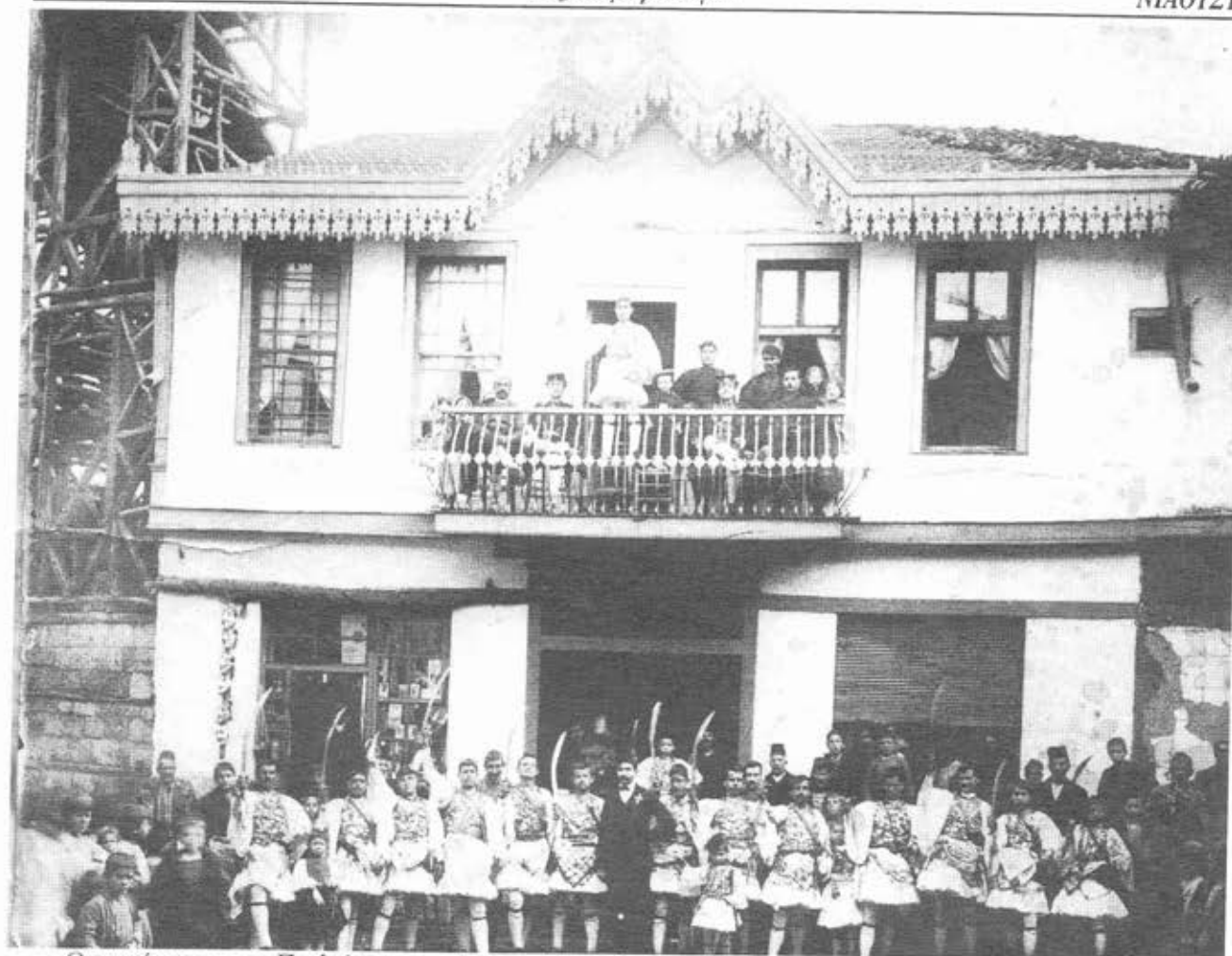
Ο παλαιός μαχαλάς της Πουλιάνας, ακόμα και σήμερα, δεν έχει αλλάξει ιδιαίτερα.

Έκτος από το λίγο φάρδεμα του δρόμου που οδηγεί από την Ρήγα Φεραίου στον Άγια - Σωτήρη και την διάνοιξη της Γκαρνέτα, από τα Οικονομιδαίικα και το παλαιό κεραμοποιείο του Σμέρνου "τον Στούμπο" μέχρι την Χριστοδούλου Λαναρά, παραμένει όπως ήταν.

Χωρίς πεζοδρόμια, από την τουρκοκρατία ακόμα, με μπόλικά όμως, αυτοκίνητα σήμερα, κατορθώνει να διατηρεί την γραφικότητά της εν μέσω προόδου. Το κάποιο φάρδεμα της Ρήγα Φεραίου, προήλθε από πυρκαγιές ή κατεδαφίσεις και το ευπρεπές άνοιγμα των δρόμων από την φιλοτιμία των κατοίκων της γειτονιάς της.

Η αριστοκράτισσα Πουλιάνα δεν έτυχε

Οι γιανίτσαροι στην Πουλιάνα μπροστά στο σπίτι του Επαμεινώντα Γκαρνέτα. Φωτογραφία αρχών του 1900.

ιδιαίτερα καλής προσοχής και μεταχείρισης, αν και τα σπίτια της κοσμούν λαμπρά τις εκδόσεις των βιβλίων που αφορούν την πόλη μας και την ιστορία της.

Οι δρόμοι της Πουλιάνας οδηγούν όλοι στην Αράπιτσα και τα πανέμορφα αρχοντικά της αριστερής πλευράς της Σωφρονίου, που βλέπουν στο ποτάμι, χάρις στην υψηλή αισθητική των κατοίκων τους και την αγάπη τους για το ωραίο, παραμένουν, ακόμα ανθισμένοι μπαχτσέδες στις όχθες της.

Χωροταξικά ο μαχαλάς της Πουλιάνας αρχίζει Βορειοανατολικά από την γωνία Ρήγα Φεραίου και Δημητριάδη, ανηφορίζει για την πλατεία στη βρύση, όπου ενώνεται με την Σωφρονίου και συνεχίζει σαν Παύλου Μελά, προς τα επάνω μέχρι "του Μιχαήλου το τριώδι" (Ξανθίδηδων) το μπλε σπίτι που στρίβεις για την Παπαντή και

Οι τρεις αδερφοί Παπαναστάση στην Αμερική

του Μυλωνά το σπίτι, απέναντι, με τα κόκκινα τούβλα, από όπου συνεχίζει, πάλι η Παύλου Μελά για τον φούρνο του Μαλάκη, για το Τζαμί.

Νοτιοανατολικά αρχίζει από το Επισκοπείο, περπατάει όλη την Σωφρονίου, με τους μπαχτσέδες στην Αράπιτσα, μέχρι τους αργαλειούς του Μυλωνά στο στενό του Καραγιαννόπουλου, από όπου και ανηφορίζουμε πάλι, στην Παπαντή.

Στην Πουλιάνα και στα Αλώνια ήταν τα πιο στενά συμπεθεριά της Νάουσας. Κατά κανόνα, κάθε σπίτι γαμπρού της Πουλιάνας είχε νύφη από τα Αλώνια. Τα νοικοκυρίστικα Αλώνια, στόλιζαν με τις αεράτες, σεμνές, γυναικείες παρουσίες τους, την επιβλητική Πουλιάνα.

Τόσο οι άνδρες από την Πουλιάνα, όσο και οι γυναίκες, χιλιοτραγουδήθηκαν στα παλαιά

Ναουσαίικα τραγούδια για την ομορφιά τους.

“Μον, σ’αριζι η Πουλιάνα Νταιλιάνα, Πουλιάνα μαχαλά, ο γιός του Κεχαγιά” λέει η πατινάδα και το τραγούδι της πανέμορφης Σωτηρώς που παντρεύτηκε στην αραπιά, κλείνει μερακλίδικα όλα τα Ναουσαίικα γλέντια.

**

Ότι ήταν ήσυχο στις υπόλοιπες γειτονιές, γίνονταν επιβλητικό στην Πουλιάνα. Τα σπίτια διώροφα και τριώροφα, με πέτρες πελεκητές, με κεντήδια, με ξυλόγλυπτα καλούσαν τις νύφες να παν να καμαρώσουν στα παραθύρια τους.

Όλος ο μαχαλάς αγκαλιάζει γυριστά τον Άγια-Σωτήρη, με τον τεράστιο αυλόγυρο γεμάτο πεύκα, το καμπαναριό, την βρύση και τα δύο σχολεία, το Σεφέρτζειο και το παλαιό παρθεναγωγείο (που πρόσφατα ανακαινίστηκαν θαυμάσια) και συμπληρώνουν την εικόνα πλούτου και μεγαλείου.

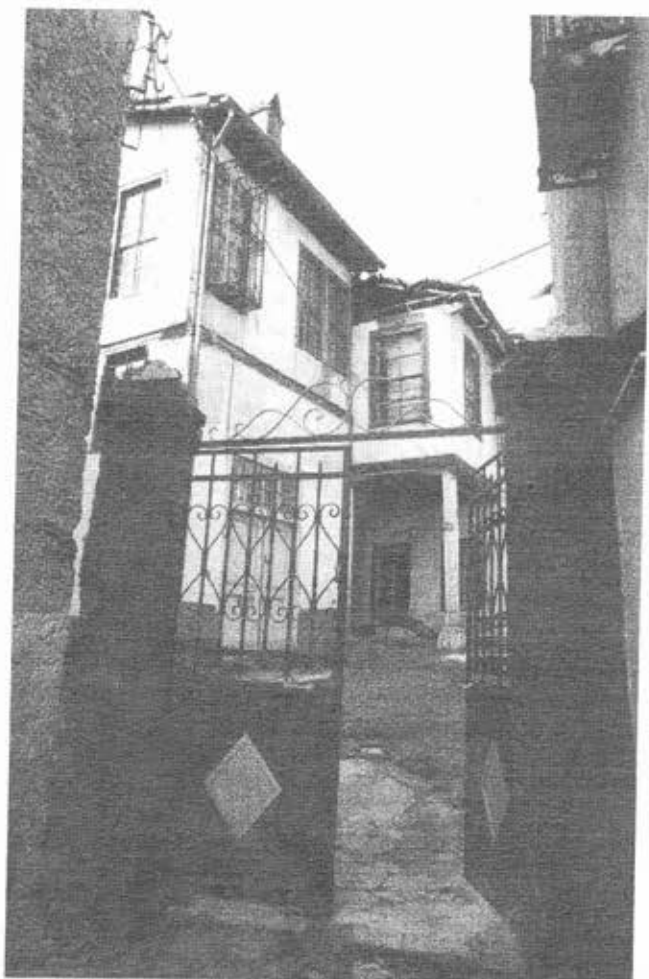
Τα σπίτια της αριστερής πλευράς της Σωφρονίου, ανεβαίνοντας από τα Μπατάνια, έχουν ένα χαρακτηριστικό. Κάθε δύο, τρία σπίτια, ξανοίγονται μεγάλες ή μικρές πάροδοι που καταλήγουν σε αυλές, που μέσα τους υπάρχουν άλλα σπίτια.

Φίλιππας Νοΐδης

Φανούλα Νοΐδη

Το στενό του Κόμιου

Τα συμπεθεριά: Οι οικογένειες Κων/νου Νικ. Μοίγγρη αριστερά και Γεωργίου Κων/νου Οικονόμου (ιερέως) δεξιά

Πρώτο σπίτι, ανηφορίζοντας από του Μανωλούση (σημερινό ΚΑΠΗ) για την Πουλιάνα, ήταν αριστερά του Μπρούβαλη δύο σπίτια, έκανε το χαρακτηριστικό άνοιγμα, όπου ήταν το σπίτι της Φωτένης, του Κώστα και του Στέργιου Γαλανού. Έβγαινε στη Σωφρονίου με του Χρήστου του Στανίση, της Ελενίτσας και της Κατίνας το πατρικό, και ακολουθούσε το σπίτι που έμενε ο Βασίλης Μαρνέρης ο Μεγαλοπολίτης ιδιοκτήτης του πρώτου ιδρυθέντος πρακτορείου εφημερίδων εν Ναούση, με την κ. Μαρία και τα παιδιά τους τον Ντίνο, τον Πάνο, την Δέσποινα και τον Τούλη. Μετά το γωνιακό του Παπαζλή στον κεντρικό δρόμο ανοίγεται άλλη πάροδος όπου ήταν το σπίτι του Στανίση, πατρικό του Γιώργου Στανίση και της Καίτης Καπετανοπούλου - Στανίση.

Η νεολαία της παραπάνω "παρέας" ήταν η "κουλτούρα" της Πουλιάνας. Έπαιρνε μέρος, σχεδόν στο σύνολό της, σε κάθε θεατρική παράσταση, σε κάθε πολιτιστική εκδήλωση, στις

χορωδίες και έκανε αξέχαστα για την εποχή πάρτι.

Φάτσα στο βάθος του δρομίσκου το σπίτι του Μάρκου Δημητρίου (Μαροκομπίτη), που έβγαλε γενιές δικηγόρων, μετά του Γαλανού, ονομαστών φουρνάρηδων που με το ψωμί τους μεγάλωσε η μισητή Νάουσα, τα δύο σπίτια των Τζιαμάληδων του Λευτέρη και του Κώστα και ξανά -έβγαινε στην Σωφρονίου με ένα ακόμα του Τζιαμάλη Γιώργου. Οι Τζιαμάληδες ήταν οι πρώτοι αραμπατζήδες στην πόλη της Νάουσας, μια ανθούσα εταιρεία μεταφορών της εποχής.

Απέναντί τους, δεξιά, ήταν το Επισκοπείο και ακολουθούσαν μετά τα δύο σπίτια του Βογιατζή και Μπέη που είχε το μαγαζί στα Καμμένα, κάτω από το σπίτι του Χατζηνώτα και ήταν ασυναγώνιστος στο βάψιμο των σαγιακών. Δίπλα τους υπήρχε το στενό του Τσιάκαλου, με τα δύο σπίτια της οικογενείας, που έβγαζε στον Άγια - Σωτήρη και το Παρθεναγωγείο, όπως είναι, περίπου σήμερα.

Ο γάμος τον Αλέξανδρου Οικονόμου με την Αγγελικώ Κ. Μοϊγγρη το 1911

Συνεχίζοντας ν' ανεβαίνουμε δεξιάτη Σοφρωνίου ήταν το σπίτι του Κάλλη όπου έμενε μια οικογένεια από το Μοναστήρι και τα τρία του Ρίζου, με τον Γιώργο, τον ονομαστό λαϊκό στιχουργό. Απέναντι (αριστερά) σχηματίζονταν άλλος αυλόγυρος, με τα τέσσερα σπίτια των Πιτσιούνηδων και το σπίτι του Μηνά (του Ματθαίου, όπως το λέμε).

Ο Μηνάς, πήρε σπιτόγαμπρο τον ζωγράφο - αγιογράφο εκ Κορίνθου Ματθαίο Ιωάννου, πατέρα του ονομαστού αγιογράφου Χριστόδουλου Ματθαίου "εκ Ναούσης" όπως υπέγραφε στις αγιογραφίες του.

Η καλλιτεχνική αξία των εικόνων του Χριστοδούλου Ματθαίου, που μαθήτευσε στο Άγιο Όρος, (αντίθετα από τον πατέρα του που είχε μέτρια ζωγραφική παρουσία στα μετόχια της Ρουμανίας), ήταν γνωστή σε όλον τον Χριστιανικό κόσμο και τα έργα του, ακριβοπληρωμένα, κοσμούσαν και πολλές ρωσικές

εκκλησίες.

Αυτό απέφερε μεγάλη οικονομική άνεση στην οικογένεια, που μπόρεσε να εκμεταλλευτεί τις υδατοπτώσεις της Αράπιτσας, τα "τρία μάτια" που ξεκινούσαν απ' του Ζακιργιά, λειτουργώντας, όχι μόνο τον μεγαλύτερο αλευρόμυλο της περιοχής, αλλά και φούρνους. "Λατίνο απ' τον Ματθαίο" έλεγαν οι Ναουσαίοι το αλεύρι που έπαιρναν από του Ματθαίου και το ανακάτευαν με το καλαμποκίσιο για άσπρο ψωμί.

Μετά τον μύλο του Ματθαίου, άρχιζε το στενό του Κόλιου που κατέληγε σε κοινή αυλή με τρία σπίτια.

Απέναντι δεξιά (στου Μπούφου) το σπίτι Ρώτσιου, πρωτοστάτη του "καρτσιούνου του Άγια - Σωτήρη και κολλητά του Καραγιάννη, και του Τασούλη (Παπαγεωργίου). Απέναντι (αριστερά για την πλατεία) ήταν το ένα σπίτι του Μήττα, το άλλο του Μήττα του δασκάλου, πατέρα του Γιάννη του καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής

Η Αγγελικώ Οικονόμου με τον γιό της Γιώργο και άγνωστο κοριτσάκι, 1920.

Η οικία Μούγγρη στην πλατεία Πουλιάννα

του ΑΠΘ και του Σωκράτη, που ήταν δικηγόρος και σπουδαίος ποιητής και στην συνέχεια του Αγγελάκη του Μούγγρη που δεσπόζει στην Πουλιάννα και ανοίγει το στενό του Τσιούτα για την Παναγιά του Γκέκα.

Ο Αγγελάκης Μούγγρης, όταν γύρισε από την Αίγυπτο που είχε πάει, όπως πολλοί Ναουσαίοι, συνεταιρίστηκε με τους Γκουνταίους παραχωρώντας τους από ένα κτήμα του, χώρο, να περάσουν σωλήνες νερού για το εργοστάσιό τους, μέχρι το 1930, που έκλεισε η εταιρεία.

Κάτω από το σπίτι του Μούγγρη, πρώτα είχε τσαγκάρικο ο Σκουλαριώτης, μετά ο χαμογελαστός και ευπροσήγορος πρόσφυγας Κυριάκος Ξανθόπουλος, που άνοιξε και παντοπωλείο στον Παλιά το

σπίτι στην απέναντι πλευρά της πλατείας. Ο Κυριάκος, στήριξε με το "τεφτέρι" του όλη την γειτονιά μετά την κρίση των εργοστασίων, χωρίς να φέρει κανέναν σε δύσκολη θέση, γι' αυτό έτυχε και μεγάλης εκτίμησης και αγάπης από όλους.

Μπαίνοντας στο στενό για την Παναγιά του Γκέκα, το πρώτο σπίτι, δεξιά γωνιακό επί της πλατείας της Πουλιάννας και Παύλου Μελά, απέναντι είναι του Γιαού, ή Χαρχούρα (Βάντση) με το φούρνο από κάτω και το παραπάνω του Κεχαγιά (της Ζωγραφούλας του Κόκκινου το πατρικό), του σεβνταλή του "γιού του Κεχαγιά" που σκότωσαν οι Τούρκοι σε αντίποινα για τον θάνατο ενός δασοφύλακα.

Ακολουθούσε, ανεβαίνοντας για την Παναγίτσα (Παναγιά του Γκέκα) όλη η περιοχή που κάηκε, του Χωνού, του Γιάννη και του Γόλη και ύστερα του Τάκη του Ιτσκού με αντίκρου του Παπανάνου.

"Ο Γόλης Χωνός, ήταν ένας εργατικός και με χιούμορ αγρότης, θυμάται ο Θεόδωρος Λίππας. Όπως έσπερνε στον Μπαξέ τον καλαμπόκι και έριχνε και κολοκυθόσπορο, έριχνε κολοκυθόσπορο και στους γείτονες για να μην του κλέβουν μετά τις δικές του κολοκύθες".

Στο σπίτι του Παπανάνου έμπαινες μέσα από μια μεγάλη αυλή όπου έμεναν τα δύο αδέρφια και από κάτω στην καμαρούλα ήταν η Παναγιά του Γκέκα. Μετά πάλι μταξές του Χωνού που έβγαζε

Φωτο Μαρνέρη. Ο Ντίνος κρατάει από το χέρι τον Τσιούλη και την Δέσποινα με τον Πάνο

Ο γάμος της Φανούλας Σακελαρίου (Παπαναστάση)

στην Αράπιτσα. Παραπάνω ήταν δύο του Τσάτσα, ένας πελώριος μπαξές, και το σπίτι της όμορφης Πηνελόπης του Κόλιου που παντρεύτηκε τον Μικρασιάτη μαγαζάτορα και έμπορο κουκουλιών Κοντόπουλο.

Ακολουθούσαν τον Τσιούτα τα σπίτια, που τελείωνε η γύρα του στενού και ήσουν πάλι στην πλατεία, σπου Αγγελάκη του Μούγγρη.

Πάνω στην πλατεία βρίσκουμε τα τρία σπίτια των Γκαρνετάδων με το μπακάλικο του Μάκη από κάτω και την απίθανη κουλιάσια του. Τα σπίτια αυτά, ήταν ιδιαίτερα προσεγμένα με τα ξυλόγλυπτα, μερακλίδικα κουφώματά τους. Μεγάλο ήταν το μερίδιο της οικογένειας στο Μακεδονικό Αγώνα, μαζί με τον Καραγιάννη, τον Παπα-Γιώργη και τους τόσους άλλους του μαχαλά.

Ο Επαμεινώνδας Γκαρνέτας που κατοικούσε φάτσα στην πλατεία, είχε παντρευτεί σε πρώτο γάμο μια δασκάλα κυρία Καλλιόπη την οποία σύστηνε με καμάρι: "Από δω η κυρία Καλλιόπη, μαντάμ Γκαρνέτα".

Στρίβουμε κατεβαίνοντας στην Ρήγα Φεραίου. Μετά του Γκαρνέτα δεξιά είναι το σπίτι του Ναουσαίου ευεργέτη Τρόμπακα, ακολουθεί του Τσιφή, οι

Διαμαντούλαδες (Κολτσάκη), του Οικονόμου που είχε την κορδέλα με δύο συννυφάδες από Γιώργηδες, έμπαινες σε ένα στενάκι με τα δύο σπίτια του Μαρχομπίτση που ήταν και το τυπογραφείο του Δρυμούση και το διπλανό του Σιπητάνου και γύριζες για την Μεταμόρφωση.

Ο δρόμος ήταν φαρδούτσικος, γιατί οδηγούσε στην εκκλησία. Μετά του Σιπητάνου πάλι ένας μπαχτσές του Μαρχομπίτση και συνέχεια άρχιζαν τα σπίτια της εκκλησίας που έμενε ο παπάς, ο καντηλανάφτης ο Γιαννιτσιώτης, ο Αντώνναγας και ο Ντήρας. Ο γιος του Ντήρα, ο Τζαμάλης και ο Σταύρης ο Γιαγκούλας ήταν οι έμπιστοι των Λαναράδων και στα χέρια τους πρόκοιφαντα εργοστάσια και είχαν οι Ναουσαίοι χρυσή δουλειά.

Μετά τα σπίτια της εκκλησίας ήταν μια μεγάλη πόρτα για το σπίτι του Μαρχομπίτση (πολυκατοικία σήμερα) τα μπαξέδια του Οικονόμου, το οικόπεδο με τα πεύκα του Μαργερη που το πήρε μετά η εκκλησία, και πίσω από εκεί, του Σιμομώκου, του Μίμη το πατρικό, τρανού επιστάτη του καρτσιούνου τέλος το "συσσίτιο" όπου ανταμώνονται όλοι οι μπαξέδες από την πλατεία της Πουλιάνας, πίσω από το "Παρθεναγωγείο".

Η Ολγα Σακελαρίου, μετέπειτα κυρία Αρ. Σαμαρά νύφη

Δημήτριος και Ελένη Παλιά

Ξαναβγαίνουμε στη Ρήγα Φεραίου.

Απέναντι από του Σιπητάνου, εκεί που είναι σήμερα η Δημητριάδη, ήταν ένα δρομάκι με το μεταξουργείο και τον κήπο του Λυσίμαχου γεμάτο τζέρετζιλα, που έκλεβαν όλα τα μικρά και κατανοστιμεύονταν.

Το σουσίτιο

Μετά ήταν το σπίτι του Ζουρνατζή, μια πόρτα με αυλόγυρο του Δεοβεντζή απέναντι ακριβώς το τυπογραφείο του Δρυμούση, του Μιλτιάδη του Καραγιάννη, του Ρίζου, του Κόκκινου και άρχισε του Μπάτζιου η δίφυλλη πόρτα, με κήπο και το σπίτι του.

Ο Μπάτζιος ήταν πολύ ευκατάστατος. Είχε ένα μεγάλο χάνι στον δρόμο για την δημαρχία και μαγαζιά αλλά δεν είχε παιδιά και υιοθέτησε τον Καρατζία, που ήταν από τα Γιαννιτσά, που τον πάντρεψε με κορίτσι του Γκούντα και τον έκανε συνεταίρο στο εργοστάσιό τους.

Το σπίτι του Μπάτζιου (Καρατζία μετά) έμπαινε και μέσα στο στενό (σημερινή οδός Παπαγιώργη) που ήταν και τα μπαξέδια του Τουρπάλη μέχρι την σημερινή Χριστοδούλου Λαναρά, έκλωθε στους Στουμπιάρη και έβγαινε στον Παπαγιώργη του Λιμπινιά (Καραγιαννόπουλου).

Ακολουθούσε του Τσιλιμπί, του Κιουλέ δύο σπίτια, γωνία της Λεμονιάς του Καραγιαννόπουλου (κας Αθανασίου Καπετανόπουλου μετά) και ακολουθούσαν τα σπίτια των Όιδων (Νοϊδηδων), που έβγαιναν μέχρι του Στουμπιάρη.

Οι οικογένεια Νοϊδη ήταν από αυτές που είχαν δώσει τα περισσότερα χρήματα, 25 χρυσές λίρες, για την ανέγερση του σχολείου της ενορίας του Αγίου Μηνά. Επίσης είχαν δώσει λίρες η οικογένεια Μήτα, η οικογένεια Οικονόμου, και πολλοί άλλοι κάτοικοι της Πουλιάνας, όταν έγινε ο έρανος για την ανέγερση σχολείου στην ενορία Αγίου Μηνά και Αγίου Γεωργίου.

Ο Άγια - Σωτήρης είχε το Σεφέρετζειο, η Παναγιά τα Γαλάκεια και γι' αυτό ήταν ανάγκη να αποκτήσουν αυτές οι δύο ενορίες δικό

τους σχολείο, με την συνδρομή και των άλλων ενοριτών.

Μετά των Νοϊδηδων, επί της Ρήγα Φεραίου, ήταν του Σκούνα του Μότη, του Παλιά και του Ρούμπα... (όλοι αυτοί ήταν αδέρφια με παρασουςούμια). Πάλι του Παλιά, του παππού του Τάκη του Κασσαρού, του Σκριβα, θειάς των Σπάρτσηδων, και στρίβουμε για του Μπαρμπαγιάννη τα τρία σπίτια στο ομώνυμο στενό, με το σπίτι του Καρατάσιου (σήμερα Γαλίτη) και τελειώνει στου Γιώργου, την Ευθυμώ, που πήρε νύφη την χιμπάρισα την Ρεβέκα του Μαγγαβέλα απ' τα Αλώνια.

Απέναντι από το αδιέξοδο στενό ήταν ο μπαχτσές και το σπίτι του Τσιουτσιουνάρα που κάηκε το 1974 παραμονές εκλογών μετά την κατάρρευση της χούντας.

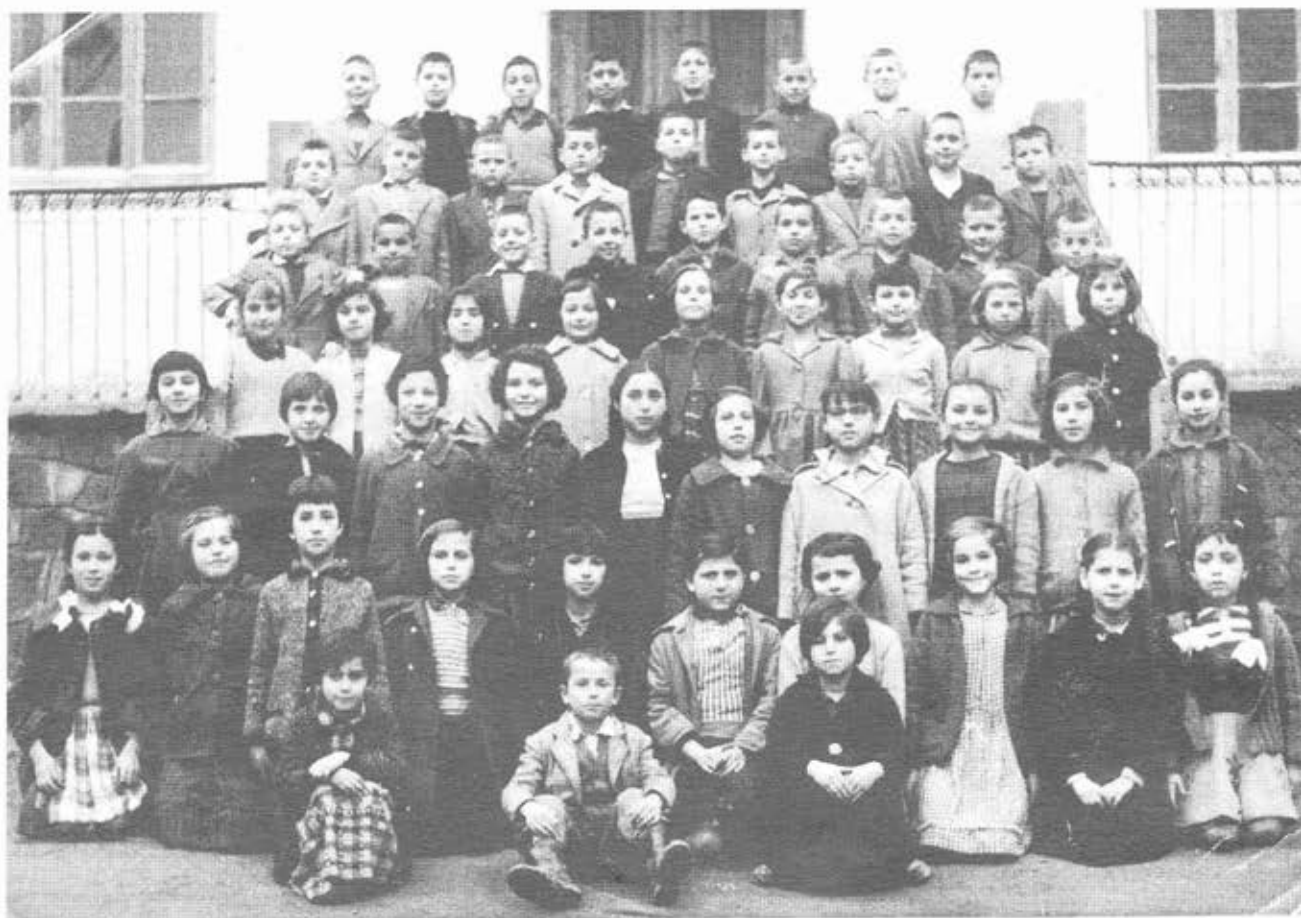
Υποψήφιος βουλευτής από την Νάουσα ήταν τότε ο Άγγελος Βαλταδώρος, που είχε τρέξει να

βοηθήσει στο σβήσιμο, όπως όλοι οι Ναουσαίοι. Ήταν τόσοσ ο κόσμος που μαζεύτηκε σ' αυτήν την πυρκαγιά που πείραζαν τον Άγγελο οι φίλοι του "Άγγελε, άσε την βοήθεια και βγάλε κανένα λόγο, γιατί τόσοσ κόσμος ποτέ δεν μαζεύτηκε στη Νάουσα".

Το σπίτι του Τσιουτσιουνάρα (σήμερα μένει ο Γιάννης ο Γκαρνέτας με τον αδελφό του Διομήδη) συνόρευε με τα Οικονομιδαίκα, που ξεκινούσαν από του Μπαρμπαγιάννη το στενό και έβγαιναν στην Παύλου Μελά μέχρι το τριόδι, στου Μυλωνά το σπίτι, που είχαν πάρει νύφη την Πηνελόπη του Οικονομίδη, μια γλυκύτατη αρχότισσα.

Οι Οικονομιδαίοι είχαν έρθει από τα Ζαγόρια στη Νάουσα, μια πλούσια οικογένεια, με υπηρετές, και "έτρωγαν σε ψηλό τραπέζι και όχι στον σουφρά" θυμούνται οι περίοικοι.

Απέναντι από το στενό αυτό ήταν του Ζώτου, του Ζιάνη, ένα μικρό στενό με έναν αυλόγυρο,

Το νηπιαγωγείο της Μεταμόρφωσης στα σκαλιά του παλιού παρθεναγωγείου το 1958

μια πόρτα του Χωνού και η πρόσοψη του σπιτιού του Ίτσκου. Πάλι ακολουθούσε ένα στενό προς την Αράπιτσα, γύρω στο ενάμιση μέτρο, που ήταν η πίσω μεριά των Παπανάνηδων, με μια πορτοπούλα και μετά τα δύο σπίτια του Παπαναστάση, του Γυφτολάκη (Σακελαρίου).

Ο Γυφτολάκης, αναφέρει ο Στουγιαννάκης στην Ιστορία του, πυροβόλησε και σκότωσε έναν τούρκο. Μετά πήρε την οικογένειά του και ζούφτηκαν σε μια σπηλιά της Αράπιτσας. Οι Παπαναστάσηδες είχαν και ρακοκάζανο στο σπίτι τους, όπου έβραζε όλος ο μαχαλάς.

Μετά του Παπαναστάση, βγαίνοντας από το στενάκι για την Παύλου Μελά, ήταν μια δίφυλλη πόρτα του Νίκου Μούγγρη και γωνία το σπίτι του Γιώργη Μπιλιούρη. Μετά η είσοδος του Μούγγρη του Νίκου, ακολουθούσε του Μπάλια του βιολιστή που είχε ένα πολύ όμορφο κορίτσι, την Αλίκη, έστριβε από ένα ξεροντούβαρο, ένας μπαξές και η δίφυλλη πόρτα του Δημητρώ του Παπαναστάση.

Ακολουθούσαν δύο του Ντούτση, έκανε το στενό μια “μύτη” ακολουθούσε του Γάτη (Καραγγιανόπουλου) με τους μυρωδάτους καφέδες, πιο πάνω, στο τέρμα του δρομάκου ο

μύλος του Ράγγα. Στρίβεις να βγεις από το στενό στον Μυλωνά τα αργαλειά, που έγενθαν το κοντό μαλλί, μετά του Τσιώτσιου του Παρμενίωνα το πατρικό, του Πατσιά και ακολουθούν του Μπάμπλια που βγάζουν απάνω για την Παπαντή.

Ο μαχαλάς της Πουλιάνας, δεν είχε πρόσφυγες, γιατί τα σπίτια τα κατείχαν από την καταστροφή της πόλης και τον επανοικισμό της οι παλιοί κάτοικοι. Στα μπαξέδια της Αράπιτσας άνοιξαν δρόμοι και δρομάκια, μετά την ανάπλαση της, που έγινε επί δημαρχίας Δημήτρη Βλάχου.

Είναι μια γειτονιά που δεν προσέχτηκε ιδιαίτερα, και κακοποιήθηκε πολεοδομικά. Σήμερα τα αρχοντικά που υπάρχουν “ξερνούν” επικίνδυνα τζάμια, κεραμίδια και ξύλα στο δρόμο, χωρίς να νοιάζεται κανείς ιδιαίτερη και αυτή η...τύχη δεν αξίζει στην αριστοκράτισσα “Πουλιάνα Μαχαλά”.

(Ευχαριστώ την Λισαβούδα Γιώργου, τον Θεόδωρο Λίππα, τον Γεώργιο Κουκούλο, τον Πάνο Μαρνέρη την οικογένεια Αναστ. Γκαρνέτα, την Έλλη Σακελαρίου, τον Αλέξανδρο Οικονόμου, τον Γιώργο Νοΐδη, για την παραχώρηση των συνεντεύξεων και το φωτογραφικό υλικό).

Της Αναλήψεως στο τραπέζι που στήνουν κάθε χρόνο οι κυρίες της γειτονιάς: Απο αριστερά Σούλα Παπαδοπούλου, Μαρία Ξυδάκη, Σοφία Ίτσκου, Νίτσα Σακελαρίου, Άννα Φίλη, Φανωραία Μπόσκο, Ελλη Σακελαρίου, Κατίνα Μυλωνά, Ελένη Κεχαγιά, Ρίτα Ράγγα, Σοφία Παπανάνου.

Από το ημερολόγιο του αμπελουργού

Του Κώστα Κούσουλα
γεωπόνου - ειδικού αμπελουργίας

Δεκέμβριος

ο “Κάθαρος”

Αυτό το μήνα, εφόσον και ο καιρός το επιτρέπει, ο αμπελουργός θα πάει στο αμέλι του, με τροχισμένα καλά τα εργαλεία του, για να αρχίσει αυτό που από παλιά λέγαμε “κάθαρο” και για μερικές ποικιλίες, να αρχίσει ακόμα και να κλαδεύει κανονικά.

Ο “κάθαρος” είναι εργασία που αφορά κυρίως σε μεγάλα, ίσως παλιά, γερασμένα αμπέλια, όπου διάφορες αιτίες και τα χρόνια αφήνουν πάνω τους ξερά ξύλα και νύχια περιττά,

προσβολές ίσως στα χοντρά κούτσουρα από ασθένειες, μολύνσεις ή ύποπτα συμπτώματα που πρέπει να βγουν έξω απ’ το παραγωγικό σώμα του αμπελιού, πριν εκδηλωθούν σοβαρές ζημιές και πριν αρχίσει το καθαυτό κλάδεμα.

Μερικοί εντούτοις αμπελουργοί κάνουν και τον “κάθαρο” και το κλάδεμα μαζί. Νομίζουμε ότι ανάλογα μπορεί ο καθένας κατά την κρίση του να ενεργήσει, κόβοντας και κάνοντας με τον καθαρό τις βασικές τομές σε κούτσουρα που πρέπει να διορθώσει το σχήμα τους ή να κόψει με το πριόνι ή με το ψαλίδι ξυλοποιημένα μέρη τους. Πάνω στο πρέμνο αφήνει μόνο τις καλές, παραγωγικές κληματίδες που θα τις κλαδέψει

Κάθαρος τον Δεκέμβριο σε αμπέλι ροζακί στη Χαλκιδική

Το χιόνι έχει ενεργητικές επιδράσεις στο αμπέλι. Γιομίζει την αποθήκη του με νερό, τρέφει το χώμα, περιορίζει τους εχθρούς του κλπ.

οριστικά αργότερα, ανάλογα μακρύτερα ή κοντά, για να έχει απ' αυτές τα καρποφόρα όργανα, αμολητές με περισσότερα μάτια ή κοντοκλάδια (κεφάλια) των 2-3 ματιών, αποφεύγοντας έτσι τους κινδύνους από παγετό, κάτι που επεξηγούμε αμέσως παρακάτω.

Προσοχή στο πως γίνονται οι τομές στο κλάδεμα. Δεν αφήνουμε νύχι (τακούνι), αλλά δεν κόβουμε τόσο κοντά που το ανοίγουμε με το κόψιμο μεγάλη τομή (πληγή). Όλες οι τομές σε χοντρό ξύλο πρέπει να απολυμαίνονται (βλ. επόμενο μήνα).

Σήμερα συνηθίζεται καθαρός και κλάδεμα να γίνονται μαζί, όταν μάλιστα χρησιμοποιούμε μηχανικά ψαλίδια που με κάποια δεξιότητα κάνουν όλες τις τομές, χοντρές ή ψιλές, με την ίδια ευκολία, πλην όμως, όχι το ίδιο προσεχτικές και λείες όπως τα απλά ψαλίδια της χειρός, που εμείς προτιμούμε συνιστούμε.

Το κλάδεμα των πρώιμων ποικιλιών

Ορισμένες ποικιλίες επιτραπέζιων σταφυλιών καλλιεργούνται σαν πρώιμες, γιατί μόνο μ' αυτό το χαρακτηριστικό, της πρωιμότητας, αφήνουν ένα κάποιο οικονομικό κέρδος (λέμε για τις γνωστές Βικτώρια, Περλέτ, Καρντιναλ κ.λ.π.).

Είναι γενικός κανόνας, σχεδόν για όλες τις ποικιλίες και για όλες τις περιοχές, πως το πρώιμο κλάδεμα έχει θετική ανταπόκριση στην πρωιμότητα της κάθε ποικιλίας. Νομίζουμε όμως πως, ουσιαστικά, ορισμένες μόνο ποικιλίες τελικά παρουσιάζουν κάποια διαφορά στην πρωίμιση, 3-5 ή και κάτι παραπάνω ημερών, εφόσον όμως και όλες οι άλλες περιποιήσεις τους, δηλαδή λιπάνσεις, ραντίσματα, σκαλίσματα κ.λ.π. γίνουν επίσης σωστά και αποβλέπουν συνολικά σ' αυτό το σκοπό.

Μια τέτοια ποικιλία είναι η Βικτώρια, που στην περιοχή Χαλκιδικής κλαδεύεται απ' τις 15 έως τις 20 Δεκεμβρίου και παρουσιάζει με το

πρώιμο κλάδεμα διαφορά πρωίμησης μερικών ημερών.

Το πρώιμο εντούτοις κλάδεμα δεν δίνει το ίδιο αποτέλεσμα για όλες τις ποικιλίες, π.χ. το Ροζακί δεν επέδειξε ανάλογη ευαισθησία ως προς την πρωίμηση της ωρίμανσης των σταφυλιών. Όμως, μπορούμε γενικότερα να πούμε με βεβαιότητα, πως σταθερά πρωιμίζει όλες τις ποικιλίες, τουλάχιστον ως προς την έκπτυξη, το "πέταγμα", που λέμε των ματιών. Και εδώ ακριβώς είναι ο κίνδυνος, γιατί αυτή η σταθερή ανταπόκριση στο πρώιμο πέταγμα, σε ορισμένες περιοχές που έχουν συχνότητα όψιμων ανοιξιάτικων παγετών, είναι επικίνδυνη. Σ' αυτή την περίπτωση συνιστούμε ένα όψιμο κλάδεμα, όπως αυτό γίνεται π.χ. στο μεγάλο συνεταιριστικό αμπελώνα της Ελασσώνας - Τσαριτσάνης, όπου, εξαιτίας των ανοιξιάτικων παγετών, το κλάδεμα συντελείται το Μάρτιο.

Μπορούμε λοιπόν να κλαδεύουμε απ' τις 15 περίπου Δεκεμβρίου τις πρώιμες ποικιλίες που πράγματι έτσι επιτείνουν την πρωιμότητά τους, σε περιοχές όμως που δεν παρατηρείται συχνότητα παγετών. Σ' όλες τις άλλες περιπτώσεις και ειδικά για τις οινοποιήσιμες ποικιλίες, όπου η πρωιμότητα ωρίμανσης δεν προσθέτει τίποτα το ιδιαίτερο στο χαρακτήρα τους από άποψη οινοποιητική, το κλάδεμα νομίζουμε πως είναι πιο φυσικό να αρχίζει μετά τις γιορτές, απ' το Γενάρη.

Με τη γενίκευση του κλαδέματος απ' το Γενάρη, λοιπόν, θα χρειαστεί να μιλήσουμε λεπτομερέστερα πλέον για όλα όσα αφορούν το κλάδεμα, όπως σχήματα, φορτίο, όργανα καρποφορίας κ.λ.π.

Ιανουάριος

Το κλάδεμα του αμπελιού

"Γενάρη μήνα κλάδεψε, φεγγάρι μην κοιτάξεις"

Δεν μπορούμε να εξηγήσουμε αυτή τη λαϊκή ρύση. Εντούτοις, καθώς ένα σωρό άνθρωποι εξακολουθούν σήμερα ακόμα να ψάχνουν να βρουν εύνοιες στα ζώδια τους, για να εξασφαλίσουν τις εν ζωή επιτυχίες τους,

καταφεύγοντας στα άστρα, δεν την απορρίπτουμε. Ακολουθούμε, λοιπόν, κι εμείς τη λαϊκή αυτή συμβουλή, καθώς πράγματι μερικοί αμπελουργοί κλαδεύουμε μεν λίγο νωρίτερα ή και λίγο αργότερα απ' το Γενάρη, αλλά η γενίκευση των κλαδεμάτων στο αμπέλι απ' όλους μας συντελείται σίγουρα στο Γενάρη. Λίγα λόγια πρώτα γενικά για το κλάδεμα.

Πρέπει να δηλώσουμε με πεποίθηση, πως χωρίς την εφεύρεση του κλαδέματος, το αμπέλι μας δε θα καρποφορούσε κάθε χρόνο κι ούτε θα μπορούσε να καλλιεργείται σε σχήματα που του δίνουν την ομαδικότητα της μορφής και του εξασφαλίζουν την οικονομικότητα της παραγωγής του.

Με το κλάδεμα το αμπέλι από ελεύθερο και άγριο φυτό έγινε πειθήνιο όργανο της κάθε εποχής που το προσάρμοσε κάθε φορά στα οικονομικοτεχνικά της δεδομένα. Χτες, με τη χειρωνακτική δουλειά, το σχήμα του αμπελιού μας ήταν κύπελλο, σήμερα με τις μηχανές και τη μηχανική του προσαρμογή, επικράτησε η γραμμική μορφή, με τα λεγόμενα "κορδόνια".

Απ' τα πολλά "κορδόνια", γραμμικά σχήματα που μορφώνεται σήμερα το αμπέλι, σας δίνουμε σε σχέδια τα τέσσερα απλούστερα και επικρατέστερα σχήματα, με τη γαλλική τους ονομασία: Γκυγιό, Ροαγιά, Καζενάβ και Συλβόζ.

Μόλις τελευταία, στο Ισραήλ επινόησαν το σχήμα που εμείς ονομάσαμε "γραμμική σκάφη", το πιο σύνθετο και πιο παραγωγικό σχήμα, ένα συνδυασμό κρεβατίνας, κυπέλλου και γραμμικού κορδονιού μαζί, με αποδόσεις που στις επιτραπέζιες ποικιλίες άγγιζαν σχεδόν -όπως ισχυρίζονται οι ίδιοι- τους 10 τόνους σταφύλια το στρέμμα! (*)

(*) Το ρεκόρ αυτό συνιστούμε ότι καλά θα κάνει κανένας να μην επιχειρεί εδώ να μας το φτάσει, γιατί τελικά αυτό που μπορεί να σοδιάσει δε θα είναι ίσως γλυκά σταφύλια, αλλά άγουρα κολοκύθια! Εμείς, πάντως, με τη γραμμική σκάφη πετύχαμε 5.800 κιλά το στρέμμα άριστα σταφύλια, στην ποικιλία Βικτώρια, στη Χαλκιδική.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ

Απο τα πολλαπλασιαστικά υλικά στο τελικό προϊόν

ΜΕΡΟΣ Β'

3.5. Συγκομιδή, μετασυλλεκτικοί χειρισμοί

Η συγκομιδή των προϊόντων θα πρέπει να γίνεται στο κατάλληλο στάδιο, για να εξασφαλίζεται η άριστη ποιότητα αυτών, το μεγαλύτερο όφελος των παραγωγών και η καλή συντήρηση επί μακρόν, στα προϊόντα που διατίθενται εκτός εποχής.

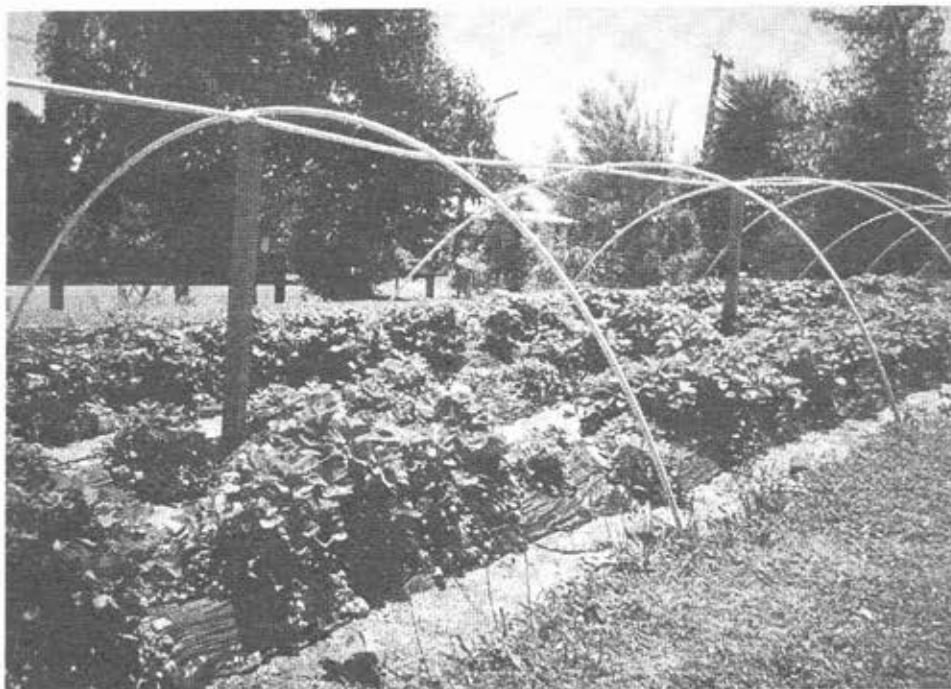
Το κατάλληλο στάδιο ωρίμανσης των καρπών των οπωρικών και των κηπευτικών, προσδιορίζεται εμπειρικά από τους παραγωγούς, από την εξωτερική εμφάνιση αυτών, ενώ πολλές φορές παραβιάζεται κάτω από την πίεση ορισμένων συνθηκών, με αποτέλεσμα να διατίθενται προϊόντα υποβαθμισμένης ποιότητας.

Για να αποκλειστούν αυτές οι περιπτώσεις και να βελτιωθεί η ποιότητα, θα πρέπει να θεσπιστούν επιστημονικά και εργαστηριακά κριτήρια προσδιορισμού του κατάλληλου σταδίου ωρίμανσης, για κάθε καλλιέργεια και ποικιλία, τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, κατά τη συγκομιδή, τόσο από τους παραγωγούς όσο και από τους εμπόρους. Ούτως ή άλλως τα κριτήρια αυτά θα επιβληθούν μελλοντικά

από την αγορά, γιατί οι καρποί στο κατάλληλο στάδιο ωρίμανσης, αποκτούν όλα τα επιθυμητά συστατικά που προσδιορίζουν την ποιότητα αυτών, με τα σημερινά δεδομένα.

Η τυποποίηση και συσκευασία των παραγομένων προϊόντων, επιβάλλεται να ακολουθεί τις απαιτήσεις της αγοράς και να προβάλλει την ποιότητα αυτών, για να βελτιωθεί η εμφάνισή τους και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά τους. Από τα διατιθέμενα υλικά συσκευασίας, θα προτιμούνται τα βιολογικά ή βιοδιασπώμενα.

Η συντήρηση των καρπών και ιδιαίτερα αυτών που συντηρούνται επί μακρόν, όπως είναι τα

μήλα και τα αχλάδια, γίνεται στο μεγαλύτερο μέρος σε συμβατικά ψυγεία και αναμειγμένα τα διάφορα είδη στους ίδιους θαλάμους, με αποτέλεσμα την αλληλεπίδραση, την κακή συντήρηση και την υποβάθμιση της ποιότητας. Για καλύτερα αποτελέσματα, τα διάφορα είδη θα πρέπει να συντηρούνται σε διαφορετικούς θαλάμους και σε σύγχρονες ψυκτικές εγκαταστάσεις, όπως είναι τα ψυγεία ελεγχόμενης ατμόσφαιρας και ελάχιστης περιεκτικότητας οξυγόνου (ULO), ανάλογα με τις απαιτήσεις του κάθε προϊόντος. Ενώ τα κηπευτικά θα πρέπει να συντηρούνται σε κοινή ψύξη ή θαλάμους τροποποιημένης ατμόσφαιρας.

Τα προϊόντα που προορίζονται για μεταποίηση, διατίθενται στις βιομηχανίες στην ίδια τιμή, ανεξάρτητα από την περιεκτικότητα αυτών σε ορισμένες ουσίες που επιζητούνται από την βιομηχανία, τα brix και γενικά την ποιότητα αυτών. Για τη βελτίωση της ποιότητας των μεταποιημένων προϊόντων θα πρέπει η τιμή αγοράς από τις βιομηχανίες να διαβαθμίζεται ανάλογα με την ποιότητα των διατιθεμένων προϊόντων σ' αυτές, λόγω του ότι η ποιότητα της πρώτης ύλης διαμορφώνει και την ποιότητα του μεταποιημένου προϊόντος.

Η διακίνηση των προϊόντων πρέπει να γίνεται ταχύτατα και με μέσα μεταφοράς που διαθέτουν ψυκτικές εγκαταστάσεις.

3.6. Διάθεση

Η διάθεση των παραγομένων προϊόντων είναι το επιστέγασμα όλων των προσπαθειών της παραγωγικής διαδικασίας και χρειάζεται να δοθεί η ανάλογη σημασία, πράγμα που δεν έχει γίνει αντιληπτό μέχρι σήμερα από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της χώρας μας.

Οι κανόνες της αγοράς και του ανταγωνισμού διέπουν και τα αγροτικά, γι' αυτό χρειάζεται έρευνα της αγοράς, καλό marketing, διαφήμιση και ενημέρωση των καταναλωτών.

Η έρευνα αγοράς, εσωτερικού και εξωτερικού,

είναι ένα πάγιο αίτημα όλων των φορέων που εμπλέκονται στην παραγωγή και διάθεση των αγροτικών προϊόντων, το οποίο δεν έχει ικανοποιηθεί μέχρι σήμερα. Η δραστηριότητα αυτή σε όλες τις χώρες του κόσμου, διεξάγεται από ιδιωτικά ειδικά γραφεία ή γραφεία που διαθέτουν συλλογικές μονάδες παραγωγής ή διάθεσης των προϊόντων, οι εμπορικές επιχειρήσεις, οι βιομηχανίες κ.λ.π. καθώς και από ειδικές υπηρεσίες της Πολιτείας. Οι ακόλουθοι των Πρεσβειών της χώρας μας στο εξωτερικό, που είναι επιφορτισμένοι με τη συλλογή αυτών των πληροφοριών, δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο ρόλο αυτό για πολλούς λόγους. Για τα δεδομένα της χώρας μας, το καλύτερο θα ήταν να συσταθεί ειδική υπηρεσία ή φορέας με αυτό το σκοπό, γιατί το κόστος είναι υψηλό και δύσκολα αντιμετωπίζεται από ιδιωτικούς ή συλλογικούς φορείς παραγωγών.

Η ποιότητα των διατιθεμένων προϊόντων, καθώς και τα συστήματα παραγωγής θα πρέπει να πιστοποιούνται από έγκυρους ή επίσημους φορείς. Στη χώρα μας την αρμοδιότητα αυτή την έχει αναλάβει ο Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (Ο.Π.Ε.Γ.Ε.Π.), ο οποίος έχει αναλάβει να διεξάγει και τους απαιτούμενους ελέγχους, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων.

Ο Ο.Π.Ε.Γ.Ε.Π. ως Ν.Π.Ι.Δ., εξασφαλίζει την εγκυρότητα των πιστοποιήσεων και των χορηγούμενων σημάτων που απαιτούνται σ' αυτές τις περιπτώσεις. Θα πρέπει όμως σύντομα να ολοκληρωθεί το θεσμικό πλαίσιο, να στελεχωθεί με το απαιτούμενο προσωπικό και να δημιουργήσει την αναγκαία υποδομή για να αντεπεξέλθει στο ρόλο του.

3.7 Ερευνητική, εργαστηριακή, επιστημονική και τεχνική υποστήριξη.

Οι δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε επίπεδο εφαρμογής από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην παραγωγική διαδικασία, την διάθεση των προϊόντων κ.λ.π., για να επιτύχουν τους στόχους της ποιότητας, θα πρέπει

να έχουν αποτελεσματική επιστημονική, ερευνητική, εργαστηριακή και τεχνική υποστήριξη. Γιατί, όπως διαφάνηκε από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, η παραγωγή προϊόντων ποιότητας στηρίζεται σήμερα περισσότερο στη γνώση και στα επιστημονικά δεδομένα και λιγότερο στην εμπειρία των παραγωγών.

Η ερευνητική υποστήριξη συνίσταται κυρίως:

-Στη δημιουργία νέων ποικιλιών και υποκειμένων, καθώς και στην αξιολόγηση στις συνθήκες της χώρας μας, ξένων υποσχόμενων ποικιλιών.

-Στην ανάπτυξη της τεχνολογίας στα θέματα πολλαπλασιαστικού υλικού, συστημάτων και μεθόδων καλλιέργειας, συντήρησης κ.λ.π.

-Στη θέσπιση μεθόδων και τεχνικών ελέγχων και πιστοποίησης πολλαπλασιαστικού υλικού, συστημάτων καλλιέργειας, ποιότητας κ.λ.π.

Αρμόδιοι φορείς για την ερευνητική υποστήριξη είναι τα ερευνητικά ιδρύματα του ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε. και τα Πανεπιστήμια της χώρας μας.

Οι επιστημονικοί αυτοί φορείς καταβάλλουν φιλότιμες προσπάθειες, μέσα από σχετικές ερευνητικές εργασίες. Οι προσπάθειες όμως ξεκινούν με την προσωπική πρωτοβουλία των ερευνητών, των καθ' ύλην αρμοδίων ιδρυμάτων και ευοδώνονται εφόσον χρηματοδοτηθεί η διεξαγωγή ανάλογων προγραμμάτων. Η τακτική αυτή πρέπει να αλλάξει με τη χάραξη εθνικής ερευνητικής πολιτικής και να χρηματοδοτούνται ολοκληρωμένα ερευνητικά προγράμματα, που θα συντονίζονται από το Υπουργείο Γεωργίας ή από άλλους αρμόδιους κρατικούς φορείς.

Η εργαστηριακή υποστήριξη είναι απαραίτητη στα παρακάτω:

-Τη φυτοπροστασία των καλλιεργειών, των φυτωριακών δενδρυλλίων, των φυτειών σποροπαραγωγής, των μητρικών φυτειών κ.λ.π.

-Τον προσδιορισμό της αγωγής λίπανσης και άρδευσης, βάσει φυλλοδιαγνωστικών και εδαφολογικών αναλύσεων.

-Τον έλεγχο της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων.

-Την ανίχνευση υπολειμμάτων χημικών ουσιών κ.λ.π.

Η εργαστηριακή υποστήριξη παρέχεται σήμερα από ανάλογα εργαστήρια των Πανεπιστημίων, των Ερευνητικών Ιδρυμάτων, Κρατικών Υπηρεσιών και ορισμένων ιδιωτών, που δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στο μέγεθος και το εύρος των αναλύσεων που απαιτούνται με τα νέα δεδομένα. Τα Π.Ε.Γ.Ε.Α.Α. που έχουν ιδρυθεί σε διάφορες περιοχές της χώρας μας για αυτό το σκοπό, δεν άρχισαν να λειτουργούν ακόμα, αλλά και να λειτουργήσουν, δεν επαρκούν. Θα πρέπει να δημιουργηθούν περιφερειακά εργαστήρια σε κάθε περιοχή, ανάλογα με τις ανάγκες, πλήρως εξοπλισμένα και στελεχωμένα.

Η επιστημονική υποστήριξη παλαιότερα παρέχονταν από τις Διευθύνσεις Γεωργίας των Γεωργικών Εφαρμογών. Με τη μεταφορά αυτών στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και την αποδυνάμωσή τους, δεν μπορούν να ανταποκριθούν και καλλιεργείται το πνεύμα η υποστήριξη αυτή να παρέχεται από συλλογικούς φορείς των παραγωγών, με προσλήψεις επιστημονικού προσωπικού ή ανάθεση αυτής σε ιδιωτικούς φορείς. Η λύση αυτή έχει αποδώσει στις ευρωπαϊκές χώρες, στη χώρα μας όμως είναι δύσκολο να εφαρμοστεί, γιατί χρειάζονται πολλές ειδικότητες και το κόστος δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από τους συλλογικούς φορείς. Καλύτερη λύση θα ήταν η ενδυνάμωση των Διευθύνσεων Γεωργίας και η ανάληψη από αυτές ενός μέρους αρμοδιοτήτων που απαιτεί η υψηλή εξειδίκευση.

Η τεχνική υποστήριξη θα πρέπει να παρασχεθεί από τους συλλογικούς φορείς των παραγωγών με την πρόσληψη και εκπαίδευση κατάλληλου προσωπικού.

3.8. Εκπαίδευση

Η εφαρμογή νέων συστημάτων, μεθόδων και τεχνικών, σε όλα τα επίπεδα της παραγωγικής διαδικασίας, (πολλαπλασιαστικό υλικό, καλλιεργητικές φροντίδες, τυποποίηση, συσκευασία, συντήρηση, μεταποίηση κ.λ.π.), προϋποθέτει εκπαίδευση του προσωπικού όλων των φορέων που εμπλέκονται στην επιστημονική, εργαστηριακή, τεχνική και λοιπή υποστήριξη, καθώς κι των παραγωγών, των φυτωριούχων κλπ.

Η εκπαίδευση αυτού θα πρέπει να επαναλαμβάνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, για τη διαρκή μεταφορά στους ενδιαφερόμενους, των νέων γνώσεων και τεχνικών που αποκτούνται συνεχώς, με την πρόοδο της τεχνολογίας και της επιστήμης.

Οι εκπαιδεύσεις αυτές μέχρι σήμερα, γίνονται από τα ΚΕ.Γ.Ε.Κ.Ε.Κ., ιδιωτικούς φορείς κ.λ.π., στα πλαίσια εθνικών προγραμμάτων ή της Ε.Ε.,

περιπτωσιακά και απρογραμμάτιστα. Για να επιτύχουν τον σκοπό τους, θα πρέπει να οργανώνονται κατά κατηγορία προσωπικού και κατά αντικείμενο και να συμπεριλαμβάνουν καθορισμένο κύκλο μαθημάτων, με συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Ο Ο.ΓΕ.Ε.Κ.Α. "Δήμητρα", που συστάθηκε γι' αυτό το σκοπό, θα πρέπει να οργανώσει τις εκπαιδεύσεις στο παραπάνω πνεύμα, για να παράσχει πλήρη διαρκή και εξειδικευμένη γνώση σε όλα τα αντικείμενα και τις κατηγορίες του προσωπικού των διαφόρων φορέων και παραγωγών.

3.9. Υποδομή

Η υλοποίηση όλων όσων αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ενότητες για την επίτευξη της ποιότητας, χρειάζεται και την ανάλογη υποδομή σε όλα τα επίπεδα.

Η υπάρχουσα υποδομή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε μηχανολογικό εξοπλισμό και σε στεγασμένους χώρους, των φυτωριακών επιχειρήσεων και των συλλογικών φορέων, σε εγκαταστάσεις, εξοπλισμό τυποποίησης και συσκευασίας, ψυκτικών εγκαταστάσεων κ.λ.π., καθώς και σε επίπεδο Πολιτείας, για την διακίνηση των παραγομένων προϊόντων, χρειάζεται βελτίωση και εκσυγχρονισμό, για να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις.

Για την εργαστηριακή, επιστημονική και τεχνική υποστήριξη της παραγωγής, των ελέγχων κ.λ.π., χρειάζεται παράλληλα να οργανωθούν, σε κάθε περιοχή, δίκτυα μετεωρολογικών παρατηρήσεων, δίκτυα εντομοπαγίδων και δειγματοληψιών και να δημιουργηθούν επαρκή περιφερειακά εργαστήρια όλων των απαραίτητων ειδικοτήτων.

Οι Υπηρεσίες Γεωργικών προειδοποιήσεων, που είναι εγκαταστημένες σε ορισμένες περιφέρειες της χώρας μας και είναι αρμόδιες για την ενημέρωση των παραγωγών σε θέματα φυτοπροστασίας κ.λ.π., στηρίζονται σε πληροφορίες του μετεωρολογικού δικτύου της Ε.Μ.Υ. και του δικού τους, που καλύπτει

ευρύτερες κλιματικές ζώνες και όχι τα μικροκλίματα της κάθε περιοχής, που ενδιαφέρει την εφαρμογή των νέων συστημάτων και μεθόδων καλλιέργειας.

Η βελτίωση της υπάρχουσας υποδομής και η δημιουργία νέας, όπου δεν υπάρχει, χρειάζεται πιστώσεις, που πρέπει να εξευρεθούν μέσα από ανάλογα προγράμματα της Ε.Ε., της Πολιτείας και των ιδίων πόρων των παραγωγών και των συλλογικών φορέων αυτών.

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στις θεσμικές ενότητες που αναπτύχθηκαν περιληπτικά οι παράγοντες της ποιότητας, σκιαγραφήθηκαν και οι προτάσεις των δράσεων, που πρέπει να αναληφθούν από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, για την επίτευξη αυτού του στόχου. Οι προτάσεις αυτές, καθώς και οι επί μέρους προτάσεις των Σ.Α.Π. των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Περιφέρειας δίνονται συνοπτικά παρακάτω κατά θεσμική ενότητα.

Α. Θεσμικά μέτρα

1. Βελτίωση, αναπροσαρμογή και εναρμόνιση με την Ε.Ε. όλων των κανονισμών που διέπουν την παραγωγή και εμπορία του πολλαπλασιαστικού υλικού.

2. Συμπλήρωση, αναπροσαρμογή και εφαρμογή των κανονισμών, που διέπουν όλα τα θέματα που σχετίζονται με τον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών και Υποκειμένων

3. Θέσπιση μεθόδων ελέγχου και κριτηρίων πιστοποίησης πολλαπλασιαστικού υλικού, συστημάτων καλλιέργειας και ποιότητας παραγομένων προϊόντων.

Β. Υπηρεσίες

1. Αναδιοργάνωση, εξοπλισμός, στελέχωση και

διεύρυνση του ρόλου των ΚΕΠΠΥΕΛ, για να είναι σε θέση να αναλάβουν τους ελέγχους και τις πιστοποιήσεις όλου του φάσματος παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού

2. Ενδυνάμωση των Διευθύνσεων Γεωργίας, για να είναι σε θέση να παράσχουν εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη, όπου χρειάζεται και δεν μπορεί να παρασχεθεί από ιδιωτικούς ή συλλογικούς φορείς.

3. Εναρξη λειτουργίας των ΠΕΓΕΑΛ και επέκταση των μονάδων αυτών και σε άλλες περιοχές της χώρας, για να αρχίσουν να παρέχουν την προβλεπόμενη εργαστηριακή υποστήριξη.

4. Συμπλήρωση των κανονισμών, πρωτοκόλλων κ.λ.π., της στελέχωσης και της υποδομής του ΟΠΕΓΕΠ, για να αναλάβει τον ρόλο των ελέγχων και πιστοποιήσεων σε όλη την επικράτεια.

5. Ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου, καθορισμός αντικειμένων και κατάρτιση προγραμμάτων εκπαίδευσης από τον ΟΓΕΕΚΑ "Δήμητρα", εξοπλισμός και στελέχωση αυτών.

6. Επέκταση της Υπηρεσίας Αγροτικών Προειδοποιήσεων, με την δημιουργία νέων μονάδων σε όλους τους Νομούς της χώρας μας, εξοπλισμός και στελέχωση αυτών.

7. Στελέχωση των αρμόδιων ερευνητικών μονάδων του ΕΘΙΑΓΕ, για να ανταποκριθούν πλήρως στα θέματα ερευνητικής υποστήριξης.

8. Ολοκλήρωση των θεσμικού πλαισίου και ανάληψη όλων των δραστηριοτήτων αρμοδιότητας του Ινστιτούτου Ελέγχου Ποικιλιών, για τον περιορισμό της ανεξέλεγκτης διάδοσης ποικιλιών και υποκειμένων και την εξασφάλιση των δικαιωμάτων του δημιουργού αυτών.

9. Ίδρυση φορέα με αρμοδιότητα την έρευνα αγοράς εξωτερικού και εσωτερικού, την πληροφόρηση των παραγωγών και τη στήριξη των εξαγωγών, με τη διαφήμιση των προϊόντων σε διεθνή φόρουμ και ενημέρωση των καταναλωτών.

10. Συντονισμός, συνεργασία και καθορισμός

αρμοδιοτήτων όλων των εμπλεκομένων και υποκειμένων. Υπηρεσιών.

Γ. Υποδομή.

1. Χρηματοδότηση προγραμμάτων σύνταξης εδαφολογικών και κλιματολογικών χαρτών, για τον προσδιορισμό κατάλληλων περιοχών καλλιέργειας των διαφόρων ειδών και ποικιλιών και της ενδεδειγμένης αγωγής λίπανσης και άρδευσης.

2. Σύσταση, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περιοχής, των απαραίτητων εργαστηρίων, για την παροχή εργαστηριακής υποστήριξης στα θέματα φυτοπροστασίας, λίπανσης, άρδευσης, υπολειμματικότητας χημικών ουσιών, αξιολόγησης ποιότητας

3. Οργάνωση δικτύων μετεωρολογικών σταθμών, σε όλα τα μικροκλίματα, για την λήψη των απαραίτητων μετεωρολογικών παρατηρήσεων που χρειάζονται στη φυτοπροστασία και την αγωγή της άρδευσης.

4. Οργάνωση δικτύων εντομοπαγίδων και δειγματοληψιών, για την παρακολούθηση της εξέλιξης του βιολογικού κύκλου και των προσβολών από έντομα και ασθένειες, που είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό της ανάγκης επεμβάσεων και του κατάλληλου χρόνου εφαρμογής αυτών.

5. Βελτίωση βασικής υποδομής και εξοπλισμού, σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην παραγωγική διαδικασία, τυποποίηση, συσκευασία, συντήρηση, διακίνηση και διάθεση.

6. Βελτίωση υποδομής και εξοπλισμού, στους φορείς που εμπλέκονται στην ανάπτυξη της σχετικής τεχνογνωσίας, της εργαστηριακής και επιστημονικής υποστήριξης.

Δ. Ερευνα και Τεχνογνωσία

1. Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων δημιουργίας και αξιολόγησης νέων ποικιλιών

2. Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων βελτίωσης και ανάπτυξης νέας τεχνολογίας, φιλικής προς το περιβάλλον, σε όλο το φάσμα της παραγωγικής διαδικασίας τυποποίησης συσκευασίας και συντήρησης.

3. Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων σποροπαραγωγής κηπευτικών.

4. Χρηματοδότηση διατήρησης γενετικού, μητρικού και βασικού πολλαπλασιαστικού υλικού.

5. Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων, για την ανάπτυξη νέων μεθόδων τυποποίησης ποικιλιών και υποκειμένων, ελέγχων και πιστοποιήσεων, (Ηλεκτροφόρηση, PCR κ.λ.π.).

6. Χρηματοδότηση προγραμμάτων εξυγίανσης ντόπιου γενετικού υλικού ποικιλιών και υποκειμένων.

7. Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων μελέτης νέων και εναλλακτικών καλλιεργειών, για την αντικατάσταση μέρους των υπαρχόντων, που αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης και παραγωγής.

8. Χρηματοδότηση προγραμμάτων για τον προσδιορισμό των θρεπτικών στοιχείων, βιταμινών, ιχνοστοιχείων κ.λ.π., που περιέχονται στα προϊόντα των διαφόρων ειδών και ποικιλιών και προσδιορίζουν την ποιότητα αυτών, σε σύγκριση με άλλες χώρες, για να αποδειχθεί η τυχόν υπεροχή των ελληνικών προϊόντων.

9. Χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων για τον προσδιορισμό κριτηρίων ωρίμανσης και αξιολόγησης της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων, στις συνθήκες της χώρας μας.

10. Χρηματοδότηση δημιουργίας και αξιολόγησης λογισμικών προγραμμάτων, για την εξυπηρέτηση της φυτοπροστασίας, λίπανσης, άρδευσης κ.λ.π., στις συνθήκες της χώρας μας.

11. Διαμόρφωση εθνικής ερευνητικής πολιτικής, για την χρηματοδότηση και τον συντονισμό κατευθυνόμενων ολοκληρωμένων ερευνητικών

προγραμμάτων, σύμφωνα με τις ανάγκες της χώρας μας.

Ε. Επιδότησεις

1. Επιδότηση βελτίωσης της βασικής υποδομής, σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς της παραγωγικής διαδικασίας, της επιστημονικής, εργαστηριακής και τεχνικής υποστήριξης

2. Χορήγηση κινήτρων εφαρμογής νέων συστημάτων και μεθόδων καλλιέργειας από τους παραγωγούς, όπως οι φορολογικές απαλλαγές, επιδότηση αγοράς πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού, επιδότηση εξόδων μετατροπής μιας συμβατικής καλλιέργειας σε φιλική προς το περιβάλλον κ.λ.π.

3. Επιδότηση εγκατάστασης δικτύων παγίδων και μετεωρολογικών σταθμών, λογισμικών προγραμμάτων, μηχανοργάνωσης κ.λ.π., από τους συλλογικούς φορείς των παραγωγών.

4. Κάλυψη μέρους των ζημιών, που τυχόν θα υποστούν οι παραγωγοί τα πρώτα χρόνια από την μετατροπή των συμβατικών καλλιεργειών σε φιλικές προς το περιβάλλον, λόγω του ότι χρειάζονται τρία ως πέντε χρόνια, για να προσαρμοστεί το οικοσύστημα των οπωρώνων στις νέες συνθήκες και να αποδώσουν τα νέα συστήματα.

ΣΤ. Εκπαιδεύσεις

1. Εκπαίδευση παραγωγών στις αρχές των νέων συστημάτων και την εφαρμογή των νέων μεθόδων και τεχνικών

2. Εκπαίδευση των φυτωριούχων και σποροπαραγωγών, στην παραγωγή πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού.

3. Εκπαίδευση τεχνικού προσωπικού στα ειδικά θέματα τεχνικής υποστήριξης νέων συστημάτων καλλιέργειας.

4. Εκπαίδευση επιστημονικού προσωπικού σε εξειδικευμένα θέματα παροχής επιστημονικής υποστήριξης.

5. Εκπαίδευση ελεγκτών πολλαπλασιαστικού υλικού, νέων συστημάτων καλλιέργειας και ποιότητας των παραγομένων προϊόντων, στις εφαρμοζόμενες μεθόδους και τεχνικές ελέγχου και πιστοποίησης.

Ζ. Λοιπά

1. Κατανομή αρμοδιοτήτων εργαστηριακής, επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης, ελέγχων και τυποποιήσεων, καθώς και εκπαιδεύσεων, στις Δημόσιες Υπηρεσίες, τις Τοπικές Αυτοδιοικήσεις, τους Οργανισμούς, τους συλλογικούς φορείς των παραγωγών και τους ιδιωτικούς φορείς, που εμπλέκονται στην παραγωγική διαδικασία, μεταποίηση και διάθεση των προϊόντων, για να αποφευχθούν οι επικαλύψεις και να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των δράσεων επίτευξης της ποιότητας.

2. Σύσταση φορέα συντονισμού των αρμοδιοτήτων όλων των παραπάνω εμπλεκόμενων φορέων ή ανάθεση του συντονισμού σε υπάρχοντα φορέα ή θέσπιση σχετικού οργάνου.

3. Διαμόρφωση των τιμών διάθεσης των προϊόντων στις βιομηχανίες μεταποίησης, ανάλογα με τα επιθυμητά χαρακτηριστικά και την ποιότητα.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Εισήγηση της ομάδας εργασίας, που συστήθηκε με την 299/14-02-2001 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και παρουσιάστηκε στο 3ο Σ.Α.Π. της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που έγινε στη Θεσσαλονίκη στις 4/4/2001

Ομάδα εργασίας

1. Χατζηχαρίσης Ιωάννης Δ/ντής του Ι.Φ.Δ. Νάουσας, Αναπληρωτής Ερευνητής του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. πρόεδρος της Ομάδας εργασίας.

2. Παρούση Γεωργία Δ/ντρια του Κ.Ε.Γ. (Κέντρο Γεωργικής Ερευνας) Μακεδονίας-Θράκης, Αναπληρώτρια Ερευνήτρια του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

3. Γεωργιάδης Δημήτριος Κ.Γ.Ε. Μακεδονίας-Θράκης, Εντεταλμένος Ερευνητής του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

4. Τσιπουρίδης Κων/νος Ι.Φ.Δ. Νάουσας, Αναπληρωτής Ερευνητής του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

5. Τριανταφυλλίδης Παναγιώτης, γεωπόνος της Δ/σης Γεωργικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Κ.Μ.

"Ο γάμος"

(ένα απόσπασμα από το βιβλίο "Τ' ΑΝΤΕΤΙΑ ΜΑΣ"
που μόλις κυκλοφόρησε)

Του Δημήτρη Πανταζόπουλου

Οι γάμοι στο Ρουμλούκι πραγματοποιούνταν συνήθως το Φθινόπωρο και την Άνοιξη, όταν οι κλιματολογικές συνθήκες ήταν καλύτερες και οι γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες λιγότερες.

Όταν ήταν δίσεκτο το έτος αποφεύγονταν,

διότι θεωρούνταν ότι ήταν γρουσουζίκιο και θα κακοσημαδεύονταν ο γάμος.

Η τελετή γινόταν πάντοτε Κυριακή, ενώ οι ετοιμασίες και τα έθιμα διαρκούσαν από την Κυριακή, μία εβδομάδα πριν από τις στέψεις έως και την συμπλήρωση 22 ημερών μετά απ' αυτές.

Μεταφορά της προίικας

Την Κυριακή, μία εβδομάδα πριν από τις στέψεις, στο σπίτι του γαμπρού κατασκεύαζαν τέσσερα κανίσκια, με τα οποία προσκαλούνταν για τον γάμο ο κουμπάρος, η νύφη και τα δύο μπρατίμια και δινόταν το μήνυμα ότι άρχιζε η εβδομάδα του γάμου.

Το κανίσκι ήταν ένα μεγάλο ψωμί άγινο, δηλαδή χωρίς προζύμι, που ονομαζόταν τούρτα, το οποίο τοποθετούσαν μέσα σε ένα βαθύ ταψί και το σκέπαζαν από επάνω με την τσίπα, ένα άσπρο πέπλο. Η τούρτα ήταν στολισμένη με διάφορα κεντήδια, όπως δέντρα, κύκλους, λουλούδια και έναν μεγάλο σταυρό στο κέντρο, τα οποία "κεντούσαν", στόλιζαν με τις άκρες από τα κουτάλια και είχε περασμένη στο μέσο της μία κόκκινη κλωστή, που οι δύο άκρες της δένονταν στην μια πλευρά της τούρτας. Την τούρτα της νύφης την πήγαιναν το απόγευμα, γύρω στις 16:00μ.μ., 5-6 άτομα στενοί συγγενείς του γαμπρού. Αργότερα, η τούρτα αντικαταστάθηκε με γλυκά και σήμερα πλέον με γλύκισμα τούρτα.

Κουμπάρος γινόταν ο νουνός του γαμπρού ή κάποιος από τους γιούς του. Έτσι, παρατηρείται στο Ρουμλούκι το φαινόμενο, η κουμπαριά μεταξύ δύο οικογενειών να έχει ιστορία δύο και πλέον αιώνων.

Ο νουνός θεωρούνταν πρόσωπο ιερό και ο απόλυτος σεβασμός προς αυτόν επιβεβλημένος. Σε περίπτωση που ήταν φτωχός, ο γαμπρός κάλυπτε όλα τα έξοδά του, όμως αυτό γινόταν σπάνια. Αν ο γαμπρός ήθελε άλλον κουμπάρο, έπρεπε πρώτα να πάρει την άδεια και την ευχή του

Το ξύρισμα του γαμπρού

νουνού του, διότι θεωρούνταν βαριά η κατάρα που ενδεχομένως θα του έδινε ο νουνός, η οποία όπως πίστευαν πάντοτε "πιάνει". Αν ο τελευταίος επέμενε να τον στεφανώσει, ο γαμπρός ήταν υποχρεωμένος να τον δεχθεί ως κουμπάρο. Και στις δύο πάντως περιπτώσεις όφειλε να ρωτήσει τον νουνό του, γιατί έτσι τον τιμά, του αποδίδει τον οφειλόμενο σεβασμό.

Την Δευτέρα, απογευματινές πάντοτε ώρες, επισκέπτονταν την νύφη η πεθερά της συνοδευόμενη από τις πιο κοντινές συγγενίσσές της, ενώ αργότερα έβγαινε στο χωριό και προσκαλούσε στον γάμο τους πιο στενούς συγγενείς.

Την Τετάρτη συγκεντρώνονταν τόσο στο σπίτι του γαμπρού, όσο και στην νύφη, αρκετές ελεύθερες κοπέλες και κατασκεύαζαν τις μπομπονιέρες, που αποτελούσαν το προσκλητήριο για τον γάμο. Παλαιότερα, ως προσκλητήρια πρόσφεραν αντί για μπομπονιέρες μικρά ψωμάκια, τα κλίκια, από τα οποία κρέμονταν μία κόκκινη κλωστή, το χράδι.

Την Πέμπτη 7 ή 9 κοπέλες, πάντα μονός αριθμός, έβγαιναν στο χωριό και προσκαλούσαν όλο τον κόσμο. Στα χέρια της, η κάθε κοπέλα κρατού-

Η νύφη προσκινάει και δωρίζει τον πεθερό της

σε και ένα μικρό μπουκέτο με λουλούδια.

Αργότερα, μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, στο χωριό καλούσε η πεθερά συνοδευόμενη από δύο στενές συγγενισσές της.

Την ίδια ημέρα τα μπρατίμια, δύο φίλοι "καρδιακοί" του γαμπρού που του παραστέκονταν στον γάμο και είχαν ειδικές υποχρεώσεις, όπως θα δούμε παρακάτω, σέλωναν 2 άλογα για να πάνε καλέσματα ξενόχωρα, στους συγγενείς και τους φίλους του γαμπρού στα άλλα χωριά.

Στην ράχη των αλόγων τοποθετούσαν κεντημένα βελεντσιά, ενώ έδεναν κόκκινες κορδέλες στα κεφάλια τους, για να μην τα ματιάσει κάποιο κακό μάτι στον δρόμο. Τα μπρατίμια έπαιρναν μαζί τους και από έναν τρουβά ή δισάκι με τα κλίκια που είχαν χράδι και επισκέπτονταν όλα τα χωριά που υπήρχαν συγγενείς και φίλοι για να τους καλέσουν στον γάμο. Αλίμονο αν κάποιος λησμονιόταν. Δημιουργούνταν τότε παρεξηγήσεις, που δύσκολα ξεπερ-

νιόταν και αυτό γιατί οι Ρουμλουκιώτες θεωρούσαν ότι είναι μεγάλη τιμή να προσκληθεί κάποιος σε γάμο. Αρκετές φορές, παλαιότερα, η οικογένεια του γαμπρού και αυτού που δεν είχε προσκληθεί, έπαυαν πλέον να έχουν σχέσεις, διότι θεωρούσαν ότι χάθηκε η συγγένεια, "ξεσοεύτηκαν".

Την Πέμπτη, οι άντρες συγγενείς του γαμπρού πήγαιναν στο δάσος για να κόψουν ξύλα για τον γάμο, μεταφέροντάς τα με τα βουβαλάμαξα. Δύο άλλοι πήγαιναν με τα άλογα στην

Οι νεόνυμφοι

Βέροια ή την Θεσσαλονίκη και αγόραζαν την ουκνά (κινά), την καφέ χρώματος σκόνη με την οποία θα έβαφαν τα χέρια τους οι κοπέλες την Παρασκευή το βράδυ. Αργότερα, η αγορά της ουκνάς γινόταν από τα εμπορικά καταστήματα του Γιδά.

Την Παρασκευή, ανάπιαναν τα προζύμια για το ψωμί του γάμου. Οι κοπέλες που βοηθούσαν, πείραζαν τον γαμπρό και συχνά του αλεύρωναν τα μαλλιά του για να γίνουν άσπρα σαν το αλεύρι και να ζήσει ως τα βαθιά του γεράματα

Στο σπίτι της νύφης ένα αγοράκι και ένα κοριτσάκι αμφιθαλή έπλαθαν τα αρμενοκούλικά, τα οποία όταν έφευγε η νύφη για την εκκλησία τα έριχναν πίσω της μαζί με ρύζι ή σιτάρι και αργότερα και κουφέτα, για να μην ματιάζεται, να μην αρμενιάζεται όπως έλεγαν.

Την ίδια ημέρα, γύρω στις 12:00 το μεσημέρι, έρχονταν και οι οργανοπαίκτες στο σπίτι του γαμπρού, όπου διεξάγονταν και γλέντι μεταξύ των στενών συγγενών του. Στης νύφης δεν είχαν όργανα, δηλαδή ζουρνάδες και νταούλια, αλλά γλεντούσαν με τραγούδια και πολύ σπάνια με γκάϊντες (τσαμπούνες).

Την Παρασκευή επίσης, ετοίμαζαν στου γαμπρού και το μαγειριό, ενώ το βράδυ στις νύφης, τόσο η ίδια όσο και οι φίλες και οι συγγενισσές της έκαναν με την ουκνά μία βούλα στο μέτωπό τους ανάμεσα στα φρύδια, ως σημάδι που δήλωνε ότι ήταν επίσημα καλεσμένες στον γάμο. Με την ουκνά επίσης έβαφαν και τα χέρια τους μέχρι τον καρπό, διαλύοντας την

σκόνη με ξύδι και κάνοντας μ' αυτήν βούλες. Όλο το βράδυ μέχρι τα ξημερώματα του Σαββάτου, δεν άγγιζαν τίποτε έως να στεγνώσει καλά η βαφή, την οποία έπειτα ξέπλεναν με νερό και έμεναν οι καφέ βούλες.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ

"Τ'ΑΝΤΕΤΙΑ ΜΑΣ"

Ήθη και έθιμα από το Ρουμλούκι

Η Ευμορφία Κατσοπούλου από τον Σχοινιά

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ 2001

Παροράματα...και αναγκαίες διορθώσεις του τεύχους 95-96

Στο προηγούμενο, αριθμός 95-96 τεύχος της “Νιάουστας” καταχωρήθηκαν μερικά άρθρα χωρίς να προηγηθεί όπως έπρεπε, η διόρθωση των τυπογραφικών δοκιμιών, με φυσική συνέπεια να παρεισφρύνουν λάθη τα οποία σε ορισμένα σημεία έκαναν ασαφές και ακατανόητο το

κείμενο. Ζητούμε συγγνώμη και παρακαλούμε τους φίλους αναγνώστες να κάνουν τις απαραίτητες διορθώσεις με βάση τους παρακάτω πίνακες ώστε να διευκολυνθεί και ένας μελλοντικός αναγνώστης που δεν γνωρίζει όσα ο σημερινός.

Πίνακας Λαθών

Στο άρθρο του κ. Π. Δεινόπουλου για το μελωδικό ιδίωμα της Νάουσας και τις παροιμίες της.

	<u>Λανθασμένο</u>	<u>Ορθό</u>
Σελίδα 45 Στήλη α, αράδα 8 από το τέλος	αυτός όμως ήταν	τέτοια αθώα πειράγματα σκαρώναμε κι εμείς
Σελίδα 46 Στήλη α, αράδα 19 Στήλη β, αράδα 11	ανοίγοντας το ραδιόφωνο τέτοιοι γιοι και θυγατέρες	ακούγοντας το ραδιόφωνο τέτοιος γιός και θυγατέρα
Σελίδα 47 Στήλη α, αράδα 2 από το τέλος Στήλη α, αράδα 8 από το τέλος Στήλη α, αράδα 4 από το τέλος Στήλη β, αράδα 8 Στήλη β, αράδα 18 από το τέλος Στήλη β, αράδα 11 από το τέλος.	βρωμάει ψάρια πατιχουμένο και δίνεις μικρού... τρανού τους Ναουσαίους ο σημερινός	βρώμα ψάρια παντιχούμενο και το δίνεις μικρόν... τρανό τους μη Ναουσαίους ούτε ο σημερινός

Σημείωση: Αναφέρονται μόνο τα σημαντικότερα λάθη μόνο αυτά που είναι απαραίτητα για να γίνει κατανοητό το κείμενο. Παραλείπονται τελείως κάποια άλλα λάθη που μπορεί να επισημάνει ο αναγνώστης (ορθογραφικά, σημεία στίξεως, τόνοι, κόμματα κ.λ.π.) διότι τότε θα έπρεπε να ξαναδημοσιευθεί ολόκληρο το άρθρο.

Διορθώσεις στις λεζάντες απο "τα Αλώνια"

Η Ελισάβετ Βαρβαρέσου
Λίπτα

Η Κατίνα Ψαρά - Πάντσιον
με μια φίλη της

Το ζεύγος Κ. Νεστωρα Φανούλα
Σωτηροπούλου και το ζεύγος Μπίλη

Ο Γάμος της Βαγγελίης Ψαρά

